

Forfatter: Falster, Christian

Titel: Satirer, 1720-42

Citation: Falster, Christian: "Satirer, 1720-42", i Falster, Christian: *Satirer, 1720-42*, udg. af Aage Schiøttz-Christensen, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, C.A. Reitzel, 1982, s. I. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-falster04-shoot-idm139898940003424.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Satirer, 1720-42

II
III

Christian Falster

Satirer, 1720-42

I · Tekst

Udgivet af Aage Schiøttz-Christensen

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab
C. A. Reitzels Forlag
København 1982

IV

Bekostet af Carlsbergfondet

© *Det Danske Sprog- og Litteraturselskab 1982. Sat med Fotosats Janson og offsettrykt hos Poul Kristensen, Herning.*

ISBN 87 7421 3229 (bd. I), 877421 3237 (bd. 2), 8774213245 (kpl.).

V

Indhold

	Tekstbind	Kommentarbind
<i>Forord/Indledning</i>	7	7
<i>Almindelige bemærkninger</i>	-	61
Disse Tiders onde Optugtelse	9	69
Daarers alarodiske Leve-Regler	35	85
Dend Daarlige Udenlandske Rejse	59	99
Dend U-tidige Rang-Syge	81	114
Dend Uforsvarlige Recommendation	105	125
Verden som et Doll-Huus	133	137
Amicus certus in re incerta cernitur (Bidrag til Holbergs verskonkurrence)	161	146
Den Latinske Skriver-Stue	179	151
Juvenals 14. satire	195	159

VI

Tilsyn: Sv. Eegholm-Pedersen og H. D. Schepdern

VII

Dibe-rektoren og humanisten christian falster, der levede 1690-1752, efterlod som så mange andre i den lærde tid et dobbelt forfatterskab, dels på dansk: satirer, lejlighedsdigte, enkelte klassikerversættelser og salmer - dels på latin: filologiske og essayistiske arbejder. Det Danske Sprog- og Litteraturselskab udgav tidligt Falsters essays eller »epistler« i førgen Olriks oversættelse: Amoenitates philologicæ sive discursus varii, I-III, Amst. 1720-32, Lærdoms Lystgaard, I-III, 1019-20. Siden har man mere end én gang gjort tilløb til at udgive hans danske skrifter, indtil man i 1079 traf aftale herom med fhv. rektor, dr.phil. Aage Schiøttz-Christensen, der som arbejdsgrundlag fik en udførlig Falster-registrant udarbejdet af Selskabets amanuensis, cand.jur. Erik Reitzel-Nielsen.

Udgiveren gav sig først i lag med satirerne og omvurderede nogle spørgsmål om ægthed og kronologi i bidrag til Danske Studier 1080 og 1981, hvorved fire af satirerne blev underkendt (se II 26). Under det videre arbejde kom han også ind på Falsters øvrige danske digte og nåede til det resultat, at disse ikke fortjener fuldstændig publicering, og at en udgave af satirerne sammen med et udvalg af de øvrige tekster forekommer utilfredsstillende. Selskabets tilsynsførende og bestyrelse accepterede denne stillingtagen og afrunder altså med denne bog sine planer vedr. Chr. Falster. Hans få salmer, trykt til biskop Laurids Thura's bisættelse i 1731, har dr. Schiøttz-Christensen publiceret i Hymnologiske Meddelelser 1081.

VIII

Falsters satirer er sidst trykt i 1840 ved Chr. Thaarup. Vi er glade for atter at give ordet til en klog og munter røst fra en periode, hvor Holberg og Brorson ellers er næsten ene om at gøre sig hørt, og vi takker Carlsbergfondet for støtte også til dette formål.

det danske sprog- og litteraturselskab
Iver Kjær, formand Poul Lindegård Hjorth
Torben Nielsen
Jan Pinborg Erik Sønderholm / Erik Dal

Udgavens format og opstillingen med tre strofer pr. side efterligner de originale enkelttryk; deres forsider er gengivet i formindskelse med deres typisk senbarokke typografi. Originalernes fraktur- og antikvaskrift er gengivet med antikva og kursiv, mens større skriftgrad er gengivet med VERSALER og KAPITÆLER.

10

Hvis Cato skulde nu opstaa,
Og see i vore Dage,
Hvad Maade Folk anvender paa
De Unge at opdrage,
Hand neppe fandt, den brave Mand,
En Tøddel effterlevet
Af sine Regler, hvilke hand
Om Børne-Tugt har skrevet.

Hand, for at vende Verden om,
Sig vilde vist beklage,
At hand den Magt ej hafde, som
Til Rom i Gamle Dage;
Hand sikkert paa en anden Fod
De Unge skulde sette,
Og Tugthuus for Forældre lod
Hand virkelig oprette.

Thi see! hvorledes gaar det til?
Det er jo ingen Under,
At Laster gierne følge vil
Den Unge nu omstunder;
En daarlig Fader self ved Haand
Sin spæde Søn jo tager,
Og ved Exempels Lede-Baand
Til Udyd ham ledsager.

11

Jeg melder intet om, at, naar
Et Barn kand Tungen røre,
Det strax i sine spæde Aar
Skal lade sig forføre,
Og af den Tydske Glose-Bog
Samt Frandske Tunge-Amme,
Tilvennes ved sit Moders-Sprog
Sig efterdags at skamme.

Det er jo næsten nu en Spot,
Om Børn ej veed at sige
Af Grillenfænger *Don Quixott*,
Roselli og deslige,

Om en *Roman* ej ligesom
En *Catechismus* læres,
Da *Luther* til *Pariis* og *Rom*
Ej mindre ofte æres.

Jeg intet har at sige paa
Dend Udenlandske Tunge,
Naar Dyden kun tillige maa
Indprentes i den Unge,
Nej! tvertimod, jeg priser dem
Lyksalig som kand finde
En F... en Dydens Lem
Til Læremesterinde.

12

Men du, som for de Unge est
Et Lastefuldt Exempel,
Kom, følg til en *Satirisk* Præst
Udi en Hedensk Tempel,
Til Juvenalis, Skriffet at staa,
Som Dydens Overtræder,
Og Pasz af hannem skrevet faae,
Som dine Børns Forræder.

Kom først, du dobler, frem og svar
Til Spørsmal for din Gierning,
Du, som din meste Handel har
Med Brikker, Kort og Tærning,
Som ej af Sengen kommer seen,
Før du med skidne Hænder,
Med Strømpen paa det eene Been,
Til Spille-Bordet render.

See! naar den Lille merker, at
Du Spil ej kand undvære,
Strax faaer han ogsaa Kortet fat,
Vil samme Kunster Lære,
Med Alphabet hand lyst ej har
At bryde da sin Hierne,
Men Hierter, Ruder, Kløer og Spaer
Hand bogstaverer gierne.

13

Hvad bliver denne siden til?
En syndig Dagedriver,
See *cinq & neuf* og slige Spil
Hans Kunst og Handverk bliver,
Sig self hand stiaeler Tiden bort,
Og andre derved skiller,
Kort sagt: Sit korte Levnets kort
Hand liderlig forspiller.

Hvad skeer? Du siden sender ham
Til udenlandske Stæder,
Berlin, Pariis og *Amsterdam*,
At lære gode Sæder,
Jo, jo, hand *Universitet*
I Spille-Huse søger,
Og sidder heller der i *Beet*
End hiemme udi Bøger.

Forgieldet gaar hand ofte da
Med brødden Pung og Lomme,
Og ønsker kun, at Hiemme fra
En Vexel vilde komme,

Af Frygt, at hand med Slutteri
Og Fængsel skal beskiæmmes,
Af Længsel, at hand kand udi
Sit Lav paa ny indlemmes.

14

See dette tit er Frugten af
Din egen onde Vane,
Hvorned du ham til Betler-Staf
Har aabnet Vej og Bane;
Men vel! Lad være end, at hand
I armod ej geraader,
Lad være, at hand vinde kand,
Og ved sin Spillen Baader;

Hvad Kunster gaar da ej i svang
Med Øjne at forblinde?
Jeg vedder, at hand mangen Gang
Gjør uræet for at vinde,
Ja ej alleene uræet gjør,
Og synder mod sin Næste,
Men vel endog med Eeder tør
Sit Skalcke-Fund stadfæste.

Tænk, er det eene Onde da
Ej verre end det Andet?
Er det, som stiaeles andre fra,
Ej syndigt og forbandet?
Hvo vilde til Bedrageri
Et Menniske opdrage,
Og uforsvarlig Deel udi
Hans Tyve-Koster tage?

15

Nej, dersom det skal gaa ham vel,
Da lader du ham lære,
At gjøre hvermand ræt og skiel,
Og ingen at besnære,
At ofre sin Forstand og Tiid
Til det gemeene Beste,
At bruge ald sin Kunst og Fliid
Til tjenste for sin Næste.

Nu maa jeg melde et par Ord
Til dig som lever LEKKER,
Som ved et overdaadigt Bord
Dit Legem syndig spekker,
Hvis Bug til fylde have vil
Det Feede og det Søde,
Hvorved den Unge vennes til
At vrage daglig Føde.

See denne neppe skjønnne kand,
Før dit Exempel frugter,
Mand seer, hvorledes næsten hand
Til hver en Mundfuld lugter,
Hand, i at sette priis paa Mad,
Er uforskammet kræsen,
Men Røgen af et lekkert Fad
Kand kildre ham i Næsen.

16

Hans Tænder rinder, naar hand seer
Ragout og Carbonade,

En Koge-Bog hand elsker meer
End heele Børsens Lade,
Giv agt, hvor den *Apicius*
Paa Kramsfugl veed at skønne,
Hvor hand er *Anatomicus*
Udi en Agerhønne.

Omsider kræses her ej nok
Paa den fornemste Mode,
Saa gaar hand til den Franske Kok,
At gjøre sig til gode,
Hvad skeer? Med Viin og Sukker har
Tracteres der saa længe,
At hand til fremmed Brød og Vand
Omsider tit maa trænge.

Tænk Du af *Epicuri Sect*,
Som saadan Skole holder,
Som din Discipel sliig *Confect*
Paa Frodseri forvolder?
Hvad vilde du vel svaret, om
Naturen for dit Levnet
Til *Lacedæmon* eller *Rom*
Dig fordum hafde stevnet?

17

Ja siig mig du, som udi Mad
Og Drikke est saa graadig,
Hvi spekker du en Dødning Rad,
Et Skrog saa overdaadig?
Er vel et Legem værd, at mand
Opvarter det saameget?
Nok er det, naar din lekke Tand
Nødtørftig vorder qvæget.

Hvad har du Viin og Sukkerbrød
Til daglig Spiise nødig?
Viis mig en *Philosoph*, der nød
En Smule overflødig!
Har Grovbrød paa *Augusti* Dug
Vel efterladt sig Pletter?
Mon ej saavel den gode Rug
Som beste Hvede mætter?

Spørg desforuden Lægen ad,
Om Sundhed vel tilstæder,
At du af allehaande Mad
Imod Naturen æder?
See! dersom *Adam* efter dend
Huusholdning hafde levet,
Hand hafde neppe ældre, end
De Franske Kokke blevet.

18

Tænk ej, at jeg en *Enkratit*
Dig Viinen vil forbyde,
At jeg er *Saba Eremit*,
Der neppe vilde nyde
En Draabe Vand og Smule Brød
I heele otte Dage;
Naturen aldrig nogen Bød
Sit Legem saa at plage.

Æd til behov; Det haver jeg
Slet intet paa at sige,

Æd Fugle, Fiske, Dyr og Qveg,
Men ikke Folk tillige;
Thi de som udi Frodseri
Sit Gods og andres æder,
De ligner *Antropophagi*
Paa hine vilde Stæder.

Een Lyde jeg fremdeles til
Gemyt dig har at føre,
Som denne Tids Forældre vil
Kun meget nødig høre,
Der om at gjøre drog og skarn
Af Børn saa got som kappes,
I det et uforstandigt Barn
Skal føjes, kyskes, klappes.

19

See nu omstunder er en Glut
Et Herskab udi Huset,
En Tiener gjør ej denne Mut,
Før hand er overfuset,
En Skolemester tier still,
Og frygter for Unaade,
Chrysippus self, om hand var til,
Fik lade Glutten raade.

Skal denne lære *a, b, c,*
Da skal det ved Rusiner,
Ved Hvedebrød og Sukker skee,
Ved søde Ord og Miiner,
Men dersom Halsen uden Straf
Sig ej vil lade bøje,
Strax bliver Graaden tørret af
Den Kiæle-Degges Øje.

Det ømme Faders/Moders Hierte kand
Jo ingenlunde taale,
At see den Lille Kind med Vand,
At høre Barnet skraale,
See! Riiset slaas i tu af Harm,
De vaade Øyne kyskes,
Med Sukker got paa Skiød og Arm
Den lille Martyr tysses.

20

Tænk du, som tugter saa din Søn,
Imedens hand er liden,
Hvad venter du at faae til Løn
Af saadan en med Tiden?
Mon du din fule Ømhed vil
Ej med Foragt undgielde?
Mon denne Urt ej bliver til
Din egen Brende-Nelde?

Jeg siger ikke, at du skalt
Spartanisk Haarhed øve,
Endskiønt en Abe over alt
Er verre, end en Løve;
Men dyrk din Ager, at dit Korn
Ej Klindte-fuldt skal blive,
At dend for Hvede ikke Torn
Og Tidsel dig skal give

Og hvis du har til Overflod
Taalmodighed at miste,

Da und din Tiener og en Lod,
Lad hannem samme friste;
Ja dersom denne sig forseer
Af Uforagt og Vaade,
Da overbær hans Fejl med meer
Taalmodighed og Naade.

21

Men see! dit Barn jo tit en from
Og gunstig Herre haver,
Naar du din Tiener ligesom
En Nidkier Fader aver,
Naar du ham træder med din Fod,
Og ned paa Jorden kaster,
Ret saasom du for Regnskab stod
At svare til hans Laster.

Jeg beder ej for denne, naar
Hand højlig sig forbryder,
At du ham da med lempe slaar,
Ej nogen Lov forbyder,
Men tænk derhos, at Herrens Been
Hos Tienerens er taget,
At hiin og denne Mynt af een
Naturens Malm er slaget.

Læs *Senecam*, hvor *Pollio*
Som en Tyran afmalis,
Læs, hvad der skrives *Rutilo*
Til Spot hos *Juvenalis*,
Der brugte *Polyphemi* Kam
Til sine Folk at kiemme,
Saa ingen *Siren* var for ham
Saa sød, som Pryglens Stemme.

22

Hvo vilde lide dig, der saa
U-eftertænsom hersker,
Og skindet ubarmhiertig paa
En fattig Tiener tersker?
Straf hannem, naar hand ilde gjør,
Og straf ham da med maade,
Men straf, som jeg dig sagde før,
Dit Barn med mindre Naade.

Jeg hafde meer at sige dig,
Antiphates, end dette,
Men see, her forekommer mig
Madame la Coquette
Med krused Haar og sminked Hud,
Trodtz *Grækernes Helene*,
See! Skiltet næsten hænger ud
Af hendes Øjensteene.

Giv agt, hvor mange Bier om
Den Hunning-Kube sværmer,
Hvorledes Mandfolk ligesom
Er syed til hendes Ermer,
Hun nep kand sette Foden frem;
Thi see, der altid ligger
En *Coridon* for denne Lem,
En Lefle-Almis-Tigger.

23

De skiftes til at varte op,
Saavel som og at sende
Den eene Knipling til en Top,
Samt smukke Baand til hende,
Den anden dejligt *Porcellin*,
Og *Indiansk* Dukker,
Louvises Kram, den beste Viin,
Samt *Caffé The*, og Sukker.

Hvad om vi kom et Øjeblik
I hendes Skriin at rage?
Om vi forlov af hende fik
Archivet at randsage?
Hvor mange Fiere fandtes der
Ej da af hendes Haner,
Hvor mange Breve fra enhver
Af hendes *Courtisaner*?

Hvad om vi hendes *Bøgger* saae,
Og ledte dem igiennem?
Maaske vi skulde neppe faae
En ærlig Bog blant dennem.
Vi efter en *Celinde*-Digt
Ej torde ved at lede,
Clelie, *Faramond* og sligt
Paatimen laa tilrede.

24

Tænk dog, når denne *Dame* saa
Med Vellyst sig befatter,
Hvorledes kand da nogen spaa
Om hendes Jomfru Datter,
At hun med Tiden bliver een
Lucretia i Dyder?
Et kroget Træ en kroged Green
Jo gierne af sig skyder.

Hvo vilde vel forsikre dend,
Som hende faaer til egte,
At hun skal ej faae fleere Mænd,
Og paa sin Moder slegte?
At hendes Børn af den Forstand
Med Tiden skulde blive,
At de dend rette Fader kand
Ved navn tilkiende give?

See! hun er neppe voxen til,
Før hun og ligeledes
Som hendes gode Moder vil
Med fode-fald tilbedes,
Hun ogsaa sine Ofringer
Vil have paa sit Alter,
Hvor *Cleopatra* Bibel er,
Og Viiser *David's* Psalter.

25

Omsider giftes denne Brud,
Og Manden bliver Fader,
Ved det at Fruen fjøjter ud
Paa *Bal* og *Mascarader*,
Hun ham fortæller, hvem der var,
Hvor mange Spille-Borde,
Samt Mand- og Fruentimmer-Par,
Men ikke, hvad hun gjorde.

Kort sagt, hun sætter hannem paa
Een Brille efter anden,
Hun stempler ham et V og K
Forblummet udi Panden,
Og derhos bilder hannem ind,
At disse Tegn betyder
En Vakker Kones kydske Sind,
Oprigtighed og Dyder.

Ja hvad? om hand end vidste det,
Hvorledes hun ham skabte,
Om hand end kom for Tamper-Ret,
Hand ufejlbarlig tabte,
Hand blev ej derfor hende qvit,
Thi hun for denne Fare
(Trods Nonne eller Jesuit)
Sig veed at tage vare.

26

Hun nok saa længe har udi
Sin Moders Skole gaaet
Og Munster paa Bedrageri
I Elske-Kunsten faaet,
At der ej høres lettelig
Ved hvert et Puds en Bielde,
At hun har lært at vogte sig,
Som gammel Muus for Fælde.

Men Du, som dine Unger saa
Med slige Orme mader,
Som selv forfører dine Smaa,
Og narrer Deres Fader,
Som til *Actæon* gjør din Mand,
Din Datter til *Coquette*,
Hvad tænker du? hvorledes kand
Du vel forsvare dette?

Ja Du, som i din Moders Særk
Dig utilbørlig Klæder,
Som stiller efter hendes Verk
Og Viiser dine Sæder,
Tænk, at dit Legem er gemeent,
Som hine Borger-Stuer,
Og at det bliver saa ureent
Som Kiød af Spi og Fluor.

27

Ja see! hvorledes gaaer det dig
Med dine Legems Giester?
Den eene deraf roser sig,
Den anden det stadfæster;
Paa *Thee-* og *Caffe-Huse* Du
Som en *Avis* maae være,
Der kommes tit dit Navn ihu,
Men ikke til din Ære.

Jeg kunde sige meget meer,
Men see, jeg det begiver,
Thi hisset jeg en Landsmand seer,
En modig DAGE-DRIVER,
Ham maa jeg spørge, hvem hand er?
Hvad Meen hand har paa Armen?
Thi see! hand Haanden enten bær
I Lommen eller Barmen.

Paa Skaane vil jeg ikke tro,
At hand har faaët skade,
Hand laa jo i sin gode Ro,
Da Folket stod for *Stade*,
Hand jo ved Kakkell-Ovnen sad,
Da *Rugen* blev indtaget,
Hand blev jo ikke fra sin Mad
Ved *Wismars* Bomber jaget.

28

Nej, Nej, jeg kiender hannem vel,
Hand slaaes ej for sin Føde,
Hand heller sover sig ihiel,
Thi see, hans Fader døde
Af Skiørbug, for hand aad og drak,
Og ingen Ting bestilte,
Undtagen at ved Snuffobak
Hand Urteboder skilte.

Ja om jeg i et Testament
Om denne maa optegne,
Hvad Roos og got hand har fortient,
Og kortelig opregne,
Hvad mig om hannem er bevist,
Hvor tro hand var sin Næste,
Hvad Kongen har i hannem mist,
Samt det gemeene beste,

Da var det hans *Philosophie*,
Hørsommelig at være
De *Sybariters Politie*,
Og Hviledagen ære,
Hand sindet var, som hiine, der
Dend vakre Tanke haver,
At Ledighed for Herrer er,
Men Flittighed for Slaver.

29

Et Apostolisk Sammenskud
Ham havde foraarsaget
Saa megen Ungdoms Hovedbrud,
Og saa hans Hierne plaget,
At hand var blevet gandske kied
Af Skole-Fuchs-Handtering,
Og bragt omsider til sin Eed
At hade ald Studering.

Hans Hierte for Heroisk var
I hannem til at lære,
Hand ønskede udi *Tranquebar*
Hver Bog og Skrift at være,
Hand agtede ej, hvad *Molesworth*
Om hannem kunde skrive,
Som udaf Avind var forgiort
Til Løgn at foregive.

At hand i Kirken sielden kom,
Det vil jeg ej omrøre,
Hand skulde være længe om
I Klæder sig at føre,
Og før hand kom udi sin Kiol,
Udviklet af sin Pude,
Var Præsten alt paa Præke-Stool,
Ja heele Præken ude.

Blant andre Ønsker ønskede hand,
At Nægle aldrig groede,
At Vandet havde dend Forstand,
Og af sig selv ham toede,
At hand sit Skiæg og dend Fortred
Til Jøder kunde leje,
Samt at hand aldrig torde ved
At gaa paa Steene-Veje!

Hand tit forundred sig paa dem,
Som, for at tiene Landet,
Saa got som gaar fra Huus og Hiem,
Fra Kiøkken, Seng og andet,
Hand svor, at han blant dennem, som
I Kongens Sæde sidder,
En Lem ej vilde være, om
Hand kunde blive Ridder.

Hvad nytted' hand da Tiden paa?
Hand gik omkring i Staden,
I Vinduer hand gjerne laa,
Og kiged ud paa Gaden,
Hand op og ned og runden om
Spatzeerte udi Stuer,
Og fanged Griller, ligesom
Domitianus Fluor.

Hans Videnskaber og Forstand
Var meere end Gemeene,
Sit FADER VOR det kunde hand
Ja ikke det alleene,
Hand kunde som *Theologus*
Slaa Lapperne af Marken,
Og som en *Mathematicus*
Hand kunde bygget Arken.

Geographien kunde hand,
Og vidste at randsage
I Allmanakken efter Land,
Paa Landkort efter Dage,
Han søgte *Moschov* i Sydvest
Og *London* i Tyrkiet,
Men ellers var hand allerbest
Bekjendt i Barbariet.

Hand vidste nok, hvor *Brunsvig* laa,
Men kom der ikke gjerne,
Tit svor dog *Alberoni* paa,
At, dersom denne Hierne
I Kong *Philippi Cabinet*
Og Sager havde kiiget,
Da havde Kongen ej saa let
Udjaget ham af Riiget.

Hvad ellers sig hans Børn angaar,
Da var hand manges Fader,
Som løber om, mens Landet staar,
Paa alle Landets Gader.
Ej Skam og Spot! nu vogner jeg,
Hvad er det, at jeg skriver
Et Testament om Fæ og Qveg,

Om Landsens Dagedriver?

Hør du, som Børn ej venner til
At gjøre Gafn og andet,
Hvad Regnskab mon du gjøre vil
For Kongen, GUd og Landet?
Til hvad Befodring voxer de
Ved saadan Lærdoms Føde?
Der gaar jo gierne Spøgelse
I Huuse, som er øde.

Ja er det ret, hvor Herren ej
Sit vaagne Øje lukker,
At der en Tiener gaar sin vej
Til Sengs, og Lampen slukker?
Bør Lyset hos en Undersat
Ej brende som til Hove,
Hvor Kongen vaager Dag og Nat
Og knap har tiid at sove?

33

Har Landet ikke dig, som een
Forrædder at anklage,
Der suer Marv af Landets Been,
Og stæler Landets Dage,
Der høster, og vil ikke saae,
Ej ondt for Landet liide?
See, raadte jeg, du skulde staa
Ved *Corfitz Ulfelds* Siide.

36

VELBAARNE JUNKER, er det Sandt
Som Folk om Eder siger,
At I ved Lejlighed iblandt
I Lærde Skrifter kiger?
Mon ikke Eders Avinds-Mænd
Opdigter sligt og meere,
At I ey skal for andet end
For en *Pedant* passere?

Endeel tør legge dette til,
At I har for at samle,
(Hvad Navn de ogsaa have vil)
Saavel de ny som gamle,
Der haver skrevet om, hvordan
En ung Baron og Greve
Og Adels-Mand skal føres an
I Verden til at leve.

Det sidste kand jeg ikke tro;
Thi Eders første Mester
Har Eders Ungdoms Børne-Sko
Jo syed paa Tydske/Franske Læster?
Hvor kand der andet falde da
End maglig gang i dennem
Til at gaa ald *Europa*, ja
Ald Verden vel igiennem?

37

Hvad vil I spørge den og den
Skribent fra Rom og Londen,
Hvor Adel-Veyen løber hen,
og tage ham ved Haanden?

Er Eders/Tydske Franske *Xenopbon*
Ey meer end Overflødig?
Hvad bedre Pege-Finger mon
I har i Verden nødig?

Dog see, hvad vil I give mig?
Saa vil jeg Eder lære,
Hvorledes I kand Folkelig
Og efter Moden være,
Hvad Høyfornemme Artighed,
Der hør til Junker-Standen,
Som hverken Lærde Scheffer veed,
Ey heller nogen anden,

Tro mig, det bliver ey ved det,
At Eders *Informator*
Har Eder lært at læse ret
Udi en *Nomenclator*,
I *Hübners* Spørsmaal og i sær
I Sprog og slige Sager.
See Tydsk og Fransk det kand jo hver
Skiærslip og Soldemager.

38

Ney, gode Junker, noget meer
Udkræves her af Eder,
Som en fornemme Cavailler,
Her er en Lov, som heder
RELIGION, som findes i
Evangelist- Archivet,
Som udaf Mosis Cancelli
Er allerførst udgivet.

Dend samme henger sammen af
Besværlige Artikler.
Men veed I, hvor I Eder braf
Og best deraf udvikler?
Naar I med Bibelens Postil
Ej Eders Hoved bryder,
Men alting udi Verden til
Naturens Lov hentyder.

Saaledes for Exempel, naar
Theologi bekræfter,
At Verden er begyndt med Aar
Og skal forgaa herefter,
Da fører Jer til nytte det,
St. Hans og Moses skriver
I første Vers, saa seer I let,
At Verden evig bliver.

39

Mirakler skal I aldtid fra
Naturlig Aarsag hendte,
Og ikke tro, at Sodoma
Af Himmel-Ild opbrendte,
Men ved et Jordskelv undergik,
At Ebbe efter Floden
Forvoldt, at Moses ikke fik
Det røde Hav paa Foden.

For Resten det, som meldes bag
I Bibelen om Fanden,
Opstandelse og Dommedag,
Skal være saa forstanden,

At dermed kyser mand en Nar,
For ham i Tvang at holde,
Og, hvis ey denne Torden var,
Blev Verden ødt af Trolde.

Kort sagt, Hvad I skal tale om
Religion nødvendig,
Det taler efter Moden, som
Det Eder er anstændig,
Og I som Eders Ligemænd
Langt heller det stadfæster,
Som en *Vanmus* siger, end
Lutheri Bønder-Præster.

40

Dog maa I Eders Christendom
Udvortes ey forsømme,
At Pøblen kand om Eder som
En Romersk Helgen dømme,
At I i Eders tider kand
Dend anden *Cromwell* være,
Og ligesom til Eders Stand
En Pibekrave bære.

Hvad Sacramentet sig angaar,
Da holder gode Miiner,
Og bruger det hver andet Aar
Som Mandler og Kusiner,
At I skal ikke holdes for
En Helligdoms Forræder,
Vor *Kirke-Rituals* og vor
Forordnings Overtræder.

Anlangende Sabbathens Dag,
Da er det nok, som somme,
I Kirken, for Forandrings Smag,
Hvert Fierding-Aar at komme,
Ey at I just paa Præsten seer,
Og haver ham i sinde,
Ey at I skulde tænke meer
Paa GUd, end paa Gudinde.

41

Men ellers kand I Søndag best
Paa *Medicin* anvende,
Og lade *Doctor* være Præst,
Hvorpaa enhver kand kiende,
At I er meere end Gemeen,
Da Folk af Luse-Krammen
Til Kirken løber hver og een,
Saa snart det ringer sammen.

See! hvis I Præsten høre vil
Og Bønne-Bogen bruge,
Da kand I det opsette til
Dend sidste Dag og Uge,
Naar I ved Kald og Varsel fra
Naturen vorder stevnet;
Saa er det tilig nok endda,
At angre eders Levnet.

For Resten har I ej behov
At underkaste eder
Samvittigheds forkierte Lov,
Som Munken sig St. Peder:

Sligt Boskab er u-nyttigt i
Pilati Stats-Gemakker;
Dend gjør en Slave af en Fri,
Og mangen een til Frakker.

42

Hvor seer mand nogen, som er klog,
Der over sin Håndtering
I Verden holder Regnskabs Bog,
Examen og Vurdering?
Hvo vilde saadan Phantasi,
Hvo vilde dette vrange
Samvittighedens Spøgeri
Sig lade gjøre bange?

Et høyt Gemyt og høj Forstand
Skal lade saadant være
Gemeene Folkes Busemand,
Som gierne bange ere,
At de i mindste Maade skal
Forarge Præst og Næste.
Men see! I veed jo slet Metal
At kiende fra det bæste.

Nok sagt: Min Herre merker jo,
Hvor vel hand efter dette
I sin Religion og Tro
Sit Forhold kand indrette,
See! dersom I vil vide meer,
Hvorpaa I bør studere
Af Alamodisk Stands Maneer,
Da merker ydermeere;

43

Jeg veed, I spiiser Salt og Suurt,
Jeg veed, I Viin kand drikke,
Hvad heller dend er noget smurt
Og u-reen eller ikke,
Men paa det at I venners maa
Fra saa gemeen en Vane,
Da lader strax Placat opslaa
Derom i eders Gane:

»At intet uden det og det,
»Som kildrer Smag og Kræfter,
»Men ikke saa og saadan Ret
»Maa komme der herefter,
»Som ey har hiemme der og der,
»Fra fremmed Stæd forskrevet.
Thi see, en *bon vivant* nu er
Paa høyest Mode blevet.

Og at ey nogen Eder maa
Dend Titul *disputere*,
Da lader et Patent derpaa
Af *Damer confirmere*,
Det koster kun Foræringer,
Samt søde Oord og Miner,
Hvoraf de læt indtagne er,
Som Barnet af Rusiner.

44

Caresser er det rette Frø,
Som I maa alle dage

For disse søde Fugle strø,
Om I dem vil behage,
Ved Giestebud I og hos dem
Maa undertiden søge
At gjøre Eder angennem,
Og Gunsten at forøge.

Fra Bordet gaar I da til Spil,
Og Ordentlig beskikker
Dend Kort-Confekt, som hører til
Forsamlings Pikkenikker,
Og hvad I taber derudi,
Forsikrer jeg, I vinder
Igien i Yndist-Skakkeri
Hos Eders Elskerinder;

Thi see! hvor kand de andet end
Med Eftertanke skønne
Paa Eders Høflighed, og dend
Med Venlighed belønne?
Ja er det ikke billigt, at
Af Eders Traktamenter,
Som I paa dennem haver sat,
I nyder slige Renter?

45

Det var jo utaknemmeligt
Og nesten uforskammet,
At negte en *douceur* og sligt
For hvad de har annammet?
At lukke deres Friheds Dør
Naar dend er soldt til Eder?
Nej nej; jeg nok *cavere* tør
For slige Svirigheder.

Velan! Velbaarne JUNKER, om
I har da ey en Skilling,
Saa skal I dog Traktere, som
Det laa til Jer Bestilling,
Naar Giesterne er borte, kand
I drikke Øl af Helling,
Udslaa dend dyre lekre Tand,
Og æde Ebel-Skreliding.

I kand jo laane hist og her
En Capital paa Rente!
En Skilling mod en Daler er
Jo nok igien at vente!
Ved *Moratorium* I jo
Kand hindre Registering,
Og Skulv og Spade saa betro
At sørge for Qvittering.

46

For Resten at I altid Vand
I Eders Brønd kand have
Og Træ til Eders Ildebrand,
Da tager Skienk og Gave,
Da agter ikke, af hvad Grund
I samler Græs og Grøde,
Da maler alle Køer, dend stund
I faaer kun Melk og Fløde.

Ja for at I kand have nok,
Da skal I ikke regne,

At tage af en fattig Blok
Endog fra Eders egne,
At liste saasom Haanden ned
I Eders Tienners Lomme,
I det I Løn og Rettighed
Ey lader ham bekomme.

Hvad Synd er vel ved saadan Trek?
Hvad er det angelegen,
At banke Dyst af fremmed Sek,
Og komme i sin egen?
At klippe Kiolen af et Faar,
Og lade det i Kulden
Gaa nøgen heele Vinter, naar
Mand self er varm af Ulden?

47

Fremdeles skal I mage, at
I meer end Junker heder,
At alle Mand kand staa med Hat
I deres Haand for Eder,
Saa høyt et Hoved maa jo fuldt
Af Spanske Fluer være,
Om I endog med Armod, Sult
Og Tørst dem skulde nære.

Hvad er en Junker uden Rang?
En Fugl foruden Fiere,
Et Hakkebret foruden Klang.
I derfor maa Studere
Paa Titler, om I Nafnet end
I Daaben ej fortienner.
Nok er jo Æren, om I dend
End faaer ved Slegt og Venner.

Dend koster og kun Hykleri,
Ved hvilket Mester-Stykke,
Ved hvilken Verdens Løngang I
Har nærmest vej til Lykke;
Ja I det ikke regne maa,
Om I end skulde støde
En anden, for hands Brød at faa,
Og legge hannem Øde.

48

Clienter skal I legge til,
Og alle Folk indbilde,
At I kand hielpe hvem I vil,
Og andres Lykke spilde,
I meget Got skal love, men
Ej meer troværdig være,
I Eders Ord, end Kremmeren,
Der agter ey at svære.

Et Ord et Ord, en Mand en Mand
Hos Eder ej maa gieide,
Da Verden og det heele Land
Er nu en Muse-Felde;
Da dend maa gaa som en Spedalsk
Fra Lykken langt til side,
Der ey har lært at være Falsk,
Og Blakkes Hest at riide.

Kort sagt; Velbårne JUNKER, om
I *Machiavellisten*

Vil ligne, maa I leve som
En Jøde med en Christen,
At det med Eders Troskab gaar,
Som Munk i Messe-Klæder,
Og unge riige Enker, naar
De over Manden Græder.

49

Saa seer I nu, hvad her skal til,
Om I med nogen Ære
Paa Verdens høye Schole vil
En stor *Professor* være,
Og ej i alamodisk Svar
Og Spørsmal nogen vige.
Adieu! jeg Eders Søster har
Og et par Ord at sige.

Velbaarne FRØIKEN, af hvis Art
Jeg neppe veed Exempel,
Hvis Levnets forhold er saa rart,
Som gammel Mynt og Stempel
Fra *Waldemars* og *Erichs* Tiid,
Som Bøger, hvilke Lykken
Har vogtet med særdeles fliid
Fra Vildelser i trykken.

Jeg veed, at Eders Moder var
En brav og artig Frue,
Hvis Øye stedse omhu bar
Endog i Amme-Stue,
For Eders Tugt og Christendom,
At hun jo meer og meere
Det Onde kunde lige som
Fra Dyden distillere.

50

Nu seer jeg, at I Kiører med
Omkring til Eders Hige,
At I begynder Sted fra Sted
I Verden ud at kige,
Jeg hører derhos, at I dog
Ey noget overtræder
Af det, som staar i *Sehesteds* Bog
Om Fruentimmer-Sæder.

Men smukke FRØIKEN, veed I hvad?
I mindes vel forleden,
At I udi et Selskab sad,
Og roste Ærbarheden?
I mindes jo og vel, at der
Var fuldt af *Adrienner*
Paa samme Tid, som havde hver
Sin røde Kiøl til Tienner?

Ja see! hvad skeede? Neppe I
Et Skridt fra Døren Kiørte,
Før strax det heele Compagni
Proces med Eder førte,
Som dend der vilde *Manifest*
Mod deres Frihed skrive,
Og Fruers Meenighed med Pest
Og Kietteri forgive.

51

»Ej! (svarte een) hun er jo kun
Et Barn endnu af Alder.
»Hvo vilde regne da at hun
Med Ringle-Piben skralder?
»Hun haver jo til denne Dag
Kun leegt med Børn og Dukker?
»Hun meener der er ingen smag
Saa sød som dend af Sukker.

»Lad see, naar Hun ej Børne-Sko
Med Tiden længer slider,
»Om vor Religion og Tro
Ej da paa Hende bider,
»Lad Hende prøve vore Kor,
Saa vedder jeg med Eder,
»At Hun ej Ærbarheden for
Sin Helgen da tilbeder.

»Lad Hende ikkun blive vant
Til vores Selskab meere,
»Og dandse først med en galant
Monsieur, og siden fleere,
»Lad Hende ikkun faae en Sveed,
Og komme ind i Heeden,
»Hvad gielder, at Hun Ærbarhed
Afstryger da med Sveden?

52

En anden svarte: »Tænk engang,
Ma Soeur, om sligt oprørisk
»Exempel først kom udi Svang,
Hvad var det da forførisk?
»Hvo kunde nogen verre Skik
Og Mode vel paafinde,
»End, om vi Ærbarheden fik
Til vor Hofmesterinde?

»Hvor var vel da din Artighed,
Saavel som min og fleeres?
»Hvad var der da for Underskeed
Paa vores Liv og Deres,
Der mæle, Syn og Helbred om
I Betler-Brev maa bæere,
Og af Naturen ligesom
Til *Wartov* dømte ere?

»Tænk, hvis vi ikke Skiltet ud
For Mandfolk motte hænge?
»Da blev jo mangen aldrig Brud,
Som ikke haver Penge?
»Vi haver jo ej bedre Krog
Til slige Fisk at fange?
»Og dend skal være meget klog,
Som undgaar alle Gange.

53

»Kort sagt: Jeg høylig undrer paa,
Hvor denne Frøiken vilde
»Mod Fruentimmer tale saa
Forsmædelig og ilde;
»Hun prædiker om Ærbarhed,
Men deraf sees Forstanden,
»Og det er Tegn, at Hun ej veed
At leve som en anden.

Hør, smukke Frøiken, nu og merk,
Hvad Klokken dend er slaget:
Paa Gulvet er det Børne-Verk,
I maa og med paa Taget,
Om I ej, som en gammeldags
Matrone vil beegnes,
Og ej til det u-egte slags
Af Eders Kiøn henregnes.

See! om I Eder vil begaa,
Og u-foragtet blive,
I Ærbarhed nødvendig maa
Sit Pasz og Afsked give,
Af høye *Cavallerers* Gunst
I endelig maa søges,
Om der endog med Fandens Kunst
Og Troldom skulde spøges.

54

Ja derpaa kiender Folk, at I
Er artig og fornemme,
Naar I ej for Opvartning fri
Er ude eller hiemme,
Thi see, det søde Eble vil
Jo alle Orme have,
Og alle Muus de løber til
Dend lekke Ost at gnave.

Fremdeles I saa hellig ej
Med *Railleri* maa være,
At nogen skulde gaa sin Vej
Og ej en Skose bære,
Ej bydes Snuftobak af Løg
Og Sinnep til Hands Næse,
At I ej skulde Narre-Røg
Ham udi Øyet blæse.

See derpaa kand mand kiende, at
I har Forstand til meere,
Naar I faaer Øyne-Bryne fat
Og dennem kand barbære,
Ja lure een Purgatzer paa,
Og derhos faae det passet,
At Tienere for Ham skal slaa
En Haandfuld Salt i Glasset.

55

Det blev mig for vitløftigt, om
Jeg meere gik igiennem
Af slige Artigheder, som
Mand lærer udaf dennem,
Hvis hede Klygter Hud og Skind
Paa deres Næste skolder,
Og hvis Forstand er ganske blind,
Naar ingen Liuset holder.

Saaledes, kiære Frøiken, skal
I Tiden da passere
Med *Railleri*, med Dands og Bal
Og andet saadant meere,
I stæden for I sidder saa
Og Traad i Synaal træder;
Tænk dog, hvad Forskiel er ej paa
En Frøiken og en Skræder.

En Skræder og en Frøiken? Phy!
Hvor stinker slige Pletter!
Nej, om I endelig vil sy,
Da skal I sy *Manchetter*
Til *Monsieur N* af beste Kram,
Og vil I Væver være,
Da fletter Eders Nafn til Ham
Af Eders Haar at bære.

56

Jeg veed, at I fra spæde Aar
Er vant at giøre noget,
Men sligt ej Eder nu anstaar,
Da ret er altid kroget,
I gamle Dage veed jeg nok,
At Eders Kiøn var dueligt,
Da Fruer brugte Teen og Rok,
Men nu er sligt umueligt.

Om I vil derfor være een
Af dem, der er paa Moden,
Da værer, som I hafde meen
Paa Haanden og paa Foden,
Men siunes Eder, at I gad
Ej været dog saa maglig,
Velan, da vil jeg sige, hvad
I skal bestille daglig.

Det allerførste er, at I
Om Formiddagen sover
Til Klokken dend er slagen Ti,
Og tre Qvarter derover,
Saa skal I smukt staa op igien,
Hvor høyt I end kan trænge
Til Søvn, for I om Aftenen
Tilforen sad saa længe.

57

Fra Sengen skal I gaa til *Thé*,
For at betage Smagen
Af Dampen og af Dunsterne
Endnu fra anden Dagen,
For at fordrive Hidsighed
Fra Mave-Mund og Lunge,
Og Dandse-Støvet slukke need
Fra Eders tørre Tunge.

Hvad da? saa skal der kaldes paa
Cathrine eller *Mette*,
Til Eders Natbord ind at gaa,
Paa Hovedet at sette,
At tumble Speylet hid og did,
At puddre og at snøre,
Hvorned Hun et Par Timers Tid
Skal have nok at giøre.

Holla! jeg glemte Morgen-Bøn,
Dend burde I erindre,
(I kunde een ret meget kiøn
Dend Tid at I var mindre)
Men kommer self herom ihu
At spørge Eders Liige;
Thi om de bruger sligt endnu,
Det skal jeg ikke sige.

Hvad meer? Om Eftermiddag skal
I bruge Kudsk og Tienner,
Dend heele Tid maa være Fal
For Eders gode Venner;
Til Leeg og Spil, til Tidsfordriv
Er Aftenen beqvemmest,
Dend er som Dagens Siæl og Liv
Og allerangenemmest.

I seer da, smukke Frøiken, her,
hvad *Cours* i Leve-Maade
Paa Fruentimmer-Børsen er,
Nu har I selv at raade,
Om I vil og en Underdan
Af disse Love være;
Spørg Sogne-Præst og Capellan,
Hvad deres Tanker ere.

Et smukt *Programma* nylig om
En vacker Mand var skrevet,
Som til Pariis, til Lejden, Rom
Og Londen havde levet,
Som havde rejst omkring udi
Europa og *studeret*
Ej neppe nogen Sted forbi
De Lærdes Hof passeret.

En ung Person fik dette fat,
Som ogsaa sig indbildte
At have rejst saaledes, at
Hand et Minut ej spildte,
Som meente, at hans Ungdoms Tid
Ham havde kostet meere
Berømmelig Studerings Flid,
End *Mabillon* og fleere.

See! (sagde hand) den liden Sum,
Som Fuiren, Fosser, Scheeler
Og andre til *Stipendium*
De Rejsende meddeeler,
Dem har jeg udi *Banco* sat,
Hvor jeg er rejst igiennem,
Og mig saaledes efterlat
En ævig Tak for dennem.

Mit Arve-Gods og Capital
Er vel forminsket blevet,
Men derimod er min Journal
Saa tyk, som Hvitfeld skrevet,
I hvilken jeg til Bogs har ført
Mit Rejse-Levnets Sæder,
Samt hvad jeg haver seet og hørt
Paa Udenlandske Stæder.

Tænk, (sagde hand fremdeles) hvad
Om jeg dig vilde unde
Den Lykke, at du hvert et Blad
Igiennemlæse kunde?
Da skulde du vel undre dig,
Om tyve Ark tilfulde

Til et *Programma* over mig
Ej nødig giøres skulde.

Jeg bad Propheten, at jeg hands
Mirakler viide motte,
Hvorved hand havde Udenlands
Syv Viise gjort til Otte.
Jeg bad, at mod Forsikrings Pant
Hand vilde mig tillade
At see hans Rejse-*Foliant*
Og dend igiennemblade.

62

Hvad skeede? Jeg den Frihed fik,
Journalen hiem at tage,
Men havde nep et Øjeblik
Begyndt der i at rage,
Før jeg lod sammenkalde hver,
Som kunde skrive færdig,
At tage Udtog hist og her
Af hvad, som var merkværdig.

Og som jeg gjorde ilde, om
Jeg dette holdt tilbage
Til deres Underretning, som
Vil uden Landet drage.
Saa gives hermed en Copi
Til alle *Journalister*
Af de fornemste Poster i
Bemelte Dag-Register:

Pag. 7-12.

Forteller *Auctor*, efter hvad
Compasz hand Sejlte gierne,
At i Galanterier sad
Hans Norder-P61 og Stjerne.

Pag. 19,20-30.

Beskriver hand sit Levnet, som
Hand udi Hamborg førte,
Hvortidt hand på *Theatrum* kom
Og *Conradinam* hørte.

63

Hand melder ogsaa, at han saae
Hvor Wolf og Hübner boéde,
Samt hvor *Gymnasium* det laa,
Hvor Byens Kirker stode,
Men maatte dennem gaa forbi,

Fordi hand nød den Ære,
At S- og G- kunde i
Sit Laug ham ej undvære.

Pag. 41.

Til Hall forteller hand, hvad Nyt
Ham mod Forhaabning hendtes,
Hvor hand kom heftig i *Disput*
Med *Doctor Frank* og skientdes,
Fordi hand paa sin Præke-stoel
Fortrød paa hver Tilhører,
Der med sig i sin Rejse-Kioel
En Bønne-Bog ej fører.

Pag. 50-53.

Beretter hand, hvor hand var red,
Hvor nær hand var i stricke
Til Wittenberg og Leipzig med
En Lisken og en Ficke,
Hvor nær til denne Bisse-Kram
Hans Ryg var bleven viet,
Hvis Lykken icke havde ham
Forunderlig befriet,

64

Pag. 80.

Til Nørrenberg forteller hand
At have haft i Hænder,
(Det hand med Eed bekræfte kand)
En af St. Hanses Tænder,
Samt hellig Anes Arm og Haand,
Saavelsom og de rare
St. Peders og St. Povels Baand,
Hvorned de bundne vare.

Pag. 115--189.

Beskriver hand sig til Paris

Af Sygdom heel elendig,
Ja bange for sit Livs Forliis,
Hvorover hand nødvendig
Til Bartskeer-stuen motte gaa
Og lade sig bereede
Et Bad, hvori hånd kunde paa
Fundatzers Regning svede.
For Resten kand hand ikke nok
Den Høflighed udsige
Som fandtes ved den Franske Kok,
Og ved hans Vært tillige,
Saa længe, som hans Vexel-Brev
Kom ned fra Børsen gyldig,
Men siger dog, at hand dem blev
En heel Hob Penge skyldig.

65

Hand ikke nok fortelle kand,
Hvor yndig hand har levet,
Hvor mangen lystig Time hand
I Selskab har fordrevet,
Hvor aldrig noget Øjeblik
Var langsom at fordøje,
Hvor hand for Midnat aldrig fik
En Blund udi sit Øje.

Hand svær, at hannem ej fortrød
Hans Udgift nogensinde,
Og at Pariis indtil hans Død
Ham ikke gaar af Minde,
Hand trofast raader alle til
At følge hannem efter,
Som ret naturlig bruge vil
Sit Sinds og Legems Kræfter.

Til Slutning klager hand paa dem,
Som haver givet Penge
Til unge Folk at holde frem,
At de er' alt forstrenge,
I det de ej har givet fleer
Til Rejse-Underholdning,
Og at mand nyder ikke meer,
End trende Aars Besolding.

66

Pag. 200.

Formelder hand om en *Duell*
Til Parma med en anden,
Hvor hand var stukket nær ihiel
For Konens skyld af Manden.
Hvis Lykken havde ej afvendt
Ulykken selv med Magten,
Og ham til Hielp Soldater sendt,
Som førte ham i Vagten.

Pag. 229.

Forsikres, at til *Padua*
Er ingen Ting merkværdig,
Hvorfor hand reyste strax derfra,
Saa snart hans Vogn var færdig.
Ibid.
Beleer hand ved *Ferrara*, at
Fast alle *Logementer*
Var ham betagne, og besat
Af Kapper og Studenter.

Pag. 230.

Forundrer *Auctor* meget paa
Et Syyn, som hand ej glemmer,
Hvor hand udi *Verona* saae
Dend Asenindes Lemmer,
Paa hvilken Christus fordem reed,
Hvorpaa hand vel tør sette
Til Pandt sin allerstørste Eed,
At samme er dend rette.

67

Pag. 239-250.

Beskriver hand dend gyldne Tiid,
Som hand til *Rom* passêrte,
Med hvilken exemplarisk Fliid
Hand læste og studêrte,
Hvor tilig hand stod op og saae
Hvad nyt der var paa Kaget,
Hvad *Vers* og andre Skrifter paa
Pasqvinus var opslaget.

Hand melder og vitløftig om
Priviligêrte Damer,
Som giver aarlig Skat i *Rom*
Til Pavens Rente-Kammer,
Hvor mange *Scudi* disse ham
Har kostet efter Haanden,
Fast meer end de i *Amsterdam*
I *Hamborg* eller *Londen*.

Hand *St. Johannes Lateran*
Fremdeles foregiver
At have seet, samt *Vatican*,
Om hvilket *Auctor* skriver,
At det er fuldt af Pergament
Og nogle gamle Skrolder,

Med hvilke Ilden best var tient,
Som intet indeholder.

68

Pag. 251.

Forteller hand en Raritet,
At hand har haft dend Lykke
Og til *Florentz* i Kirken seet
Udaf dend Kiep et Stykke
Og gandske u-forfalsket Deel,
Som *Aron* haver baaret,
Da *Arons* Kiep er viist ham heel
til *Rom* og u-beskaaret.

Pag. 260-297.

Forteller hand om Engeland,
Hvad Got hand der bestilte,
Hvormangen et Pund Sterling hand
For Tiids-Fordriv forspilte,
Hvor deiligt dette Land og Sted
For dennem er, som immer
Vil være udi Selskab med
Belevne Fruentimmer:

Han melder om, med hvad *Credit*
Hand sig hos dem opførte,
Hvad Lyst han hafde, og hvor tit
Hand ud med dennem kiørte,
Men derhos kommer hand ihu,
At hand forærte nogen
Galanteri, som staar endnu
Til Rest i Kremmer-Bogen.

69

Fra *Oxfords Universitet*
Beretter hand udførlig,
At hand en Mængde haver seet
Af Bøger fast uhørlig,
Ja hand beviiser derudi
Sin Fliid ved Dag og *Datum*
Samt følgende *Magnifici*
Rectoris Attestatum.

»NÆRVÆRENDE HØJLÆRDE MAND
»Vi hermed Skudsmaal giver,
»At, hvorvel nogle vil, at hand
»Med Pasz, som Dagedriver,
»Tilbørlig burde sendes Hiem
»Til Moder og Formynder,
»At holdes udi Tvang af dem,

»Og angre sine Synder;
»Saa har vi fundet dog for got,
»I hvad hand end fortienner,
»At skaane ham for denne Spot
»Saavel som og hans Venner,
»At unde dem en liden Trøst,
»I det mand dem hans Væsen,
»Vitløftighed og ungdoms Brøst
»Ej kaster udi Næsen.

70

»See! vi med Sandhed vidne kand,
»Imedens hand har været
»Paa dette Stæd, hvor ofte hand
»Os med Besøg har æret,
»Hvorledes hand en potte Viin
»I Livet knap har faaet,
»Før hand har hastet og til sin
»Forretning bort er gaaet.

»At hand os ej med lærde Svar
»Og Spørsmaal har opholdet,
»Ja neppe hilset os, det har
»Undseelse forvoldet,
»Thi at vor Tiid kun nødig leed
»Forhindring, han vel viste,
»Hvorfor hand var Taalmodighed
»Ej heller vilde friste.

»Fremdeles kand vi vidne, at
»På *Bodleys* Sal og Lade
»Hand Foden sielden haver sat
»En Bog at giennem blade,
»At *Bibliothecarii*
»Ej skulde ham mistænke,
»Som dend, der kom paa Plynderi,
»At bryde nogen Lenke.

71

»Hvad *Manuscripta* sig angaar,
»Da kand vi ikke klage,
»At hand er skyld i noget Skaar
»Ved dennem at randsage,
»At hand er kommet dem fornær
»Med Pen, med Blek og Klakker,
»For hvilken varlighed enhver
»Af os ham tjenstlig takker.

»Kort sagt; til *Oxford* har hand saa
»Anvendt sin Tid og levet,
»At alle sig forundrer paa,
»Hvor hand saa lærd er blevet,
»Ja hvis hans Venner haver fleer
»Af samme Slags tilbage,
»Da er her de, som gjerne seer
»Dem hid til sig at drage.

Beskriver *Auctor* Holland med
Sin Herlighed og Glæde,
Som heele Verdens Samle-Sted
Og Friheds Herre-Sæde,
Hvor Folk kand leve, som de vil
Foruden Tugtemester,
Hvor mand er ikke bunden til
En Skriftestol og Præster.

72

Hand priser først og sidst *Den Hag*,
Hvor hand har haft saa mange
Plaisirs, saa mangen lystig Dag,
Som nogen kand forlange,
Hvor ingen Aften gik forbi
I dette Himmerige,
At hand jo var i Compagnie
Med Engle uden lige.

Hand *Amsterdam* og melder om,
Hvis *Magistrat* hand roser
For nogle visse Huuse, som
Tillades for Matroser
Og andre Folk, men udaf vor
Gemeene Pøbel steenes,
Da *Augustinus* holder for,
At de ej bør formeenes.

Om *Lejden* skriver *Auctor*, hvad
For Folk der er i Staden,
Hvor alle Huuse staar i rad,
Hvor reent der er paa Gaden;
Blant Lærde hand beskriver hver
Professor indgetogen,
Og at de gjør ej andet der,
End hænger udi Bogen.

73

Hand ikke kand udsige saa
Som Folk til dennem rejser,
Hvor stor en Hob der vrimler paa
Collegia og Leyser,
Hvor mangen stor og høj *Scholar*
Af Adels-Mænd og Grever
Til *Lejden* hver *Professor* har,
Af hvilke Byen lever.

De brave Mænd hand hver ved Nafn
Opregner, men beklager
At de forklarte uden Gafn
Gemeene Skole-Sager,
Som Folke-Ret, *Geometrie*
Og gamle slags Skribenter,
Antiquiteter, Politie,
Og ny *Experimenter*.

Til *Utrecht* siger *Auctor*, at
De slaar paa samme Streng,
Hvor hand sig hafde foresat
At blive noget længe,
Hvis Pungen ikke hafde sagt,
At Tiden alt var omme,
Hvis Posten ikke hafde bragt
Ham *ordre* hiem at komme.

At dette er en ret *Copi*
Af *Auctors* Rejse-Levnet
Er hvert et stæd mit vidne i,
Som *Auctor* haver nevnet.
Der var vel ellers meere, som
Jeg haver ladet fare,
Endskiønt det burde tales om,
For Tidens skyld at spare.

Døm selv Bevaagne Læser nu,
Hvad dig om dette tykkes,
Ej! siig mig dog? hvad meener du,
Hvor slig en Rejse lykkes
Hvad Haab og Glæde du kand spaa
Af saadan een for Landet?
Om og hans Titul kan forslaa,
Naar Ham ej følger andet?

Døm du, som ligger i din Grav,
Om det vel var din Meening,
Da Du *Fundatz* paa Penge gav
Til Rejse-Sold og Leening,
At nogen skulde nyde dem,
Som stædte Dennem ilde,
Som var til Rejse ubeqvem
Og intet giøre vilde.

Døm Du, som selv dit Barns Natur
Fuldkommen forhen kiendte,
Og Spille-Fuglen af sit Buur
I Friheds Luft dog sendte,
Døm, om Du ikke haver bragt
Ham selv til fleere Laster,
Og ej Forgift paa Saaret lagt
I stæden for et Plaster.

Ja døm du selv endogsaa, som
Har uden Landet levet,
Om det var ikke bedre, om,
Du hiemme havde blevet,
Og raset i vort eget Land
Om du ej hafde kundet
Vor egen Bartskiær, Spillemand
Og Qvindfolk Penge undet.

Jeg negter ingenlunde, dend
Jo lykkelig at være,
Som Udenlands af brave Mænd
Kand allehaande lære,
Som flittig seer og hører dem
Med *Resen, Borch* og *Rohde*,
Som rejser, for at komme hiem
Med Forraad af det gode.

Men dersom det skal være galt,
Og kand ej være andet,
Da haver vi jo over alt,
Selv Galskab nok i Landet,
Da er jo Kiøbenhavn derpaa
Saa riig og Overflødig,
At til Pariis og Rom at gaa

Mand intet haver nødig.

See! vil mand spille, er der jo
Mangfoldighed af dennem,
Som sidder tit til Klokken To,
Ja Natten reent igiennem,
Hvor unge Burser haver Kands
Til Tiden at fordrive,
Hvor de saa kiek som Udenlands
Kand filouteret blive.

See! dersom det gaar løs paa Bal,
Paa Dantz og *Mascarade*,
Da er der jo som *Carneval*
Vel tidt i hver en Gade,
Thi Fruen og vor Frøiken veed
Jo ej dend heele Uge
Til andet, end til Lystighed
Og *Assemblée* at bruge.

77

Kort sagt; For disse Poster mand
Ej Udenlands tør føjte;
Til saadan Ungdoms Ildebrand
Vi selv har Vand og Spøjte;
Men Sagen er, at Venners trang
Her hiemme tit befrygtes:
Ja hvad? Mon Udyd mangan gang
Ej og fra Rom kand rygtes?

Mig siunes derfor, (om jeg maa,
min reene Sandhed sige)
At dend paa Samsøe bedre laa
End udi Frankerige,
Som ikke sine Børne-Sko
Har først slidt op her hiemme,
Som ej sin Pung i fremmed Kro
Og Vertshuus veed at giemme.

Thi hand og Vildhed følges ad,
Hand er og bliver mage
Til dend, der fnatted gik i Bad,
Og fnatted kom tilbage,
Til Teenen, der gaar runden om
Og Garnet af sig render,
Til det Ureene Dyr, der kom
Ureent af *Noæ* Hænder.

78

Dend eene forskiel er der dog,
Som ald hans fejl opretter,
Og i hans Venners Regnskabs-Bog
Omkostningen udsletter
At hand, som nylig rejste hen
I Verden efter Næsen,
Omsider kommer hiem igjen
Med ærbart Mod og Væsen.

Han neppe inden Landets Dør
Og Riigets Porte kiger,
Og, hvem hand er adspørget, før
Hand *Gentil-Homme* siger.
Paa Vogn-Mands Vogn hand nødig til
Sin Moders Huus vil kjøres,
Men som *Ambassadeur* hand vil

Med Städtz og Pragt indføres.

Hand tager mod Opvartning, men
Han lader som hand kiender
Sin Kamerat ej nu igien,
For hvilken han forvender
Sit Sprog med idel Tydsk og Fransk,
Som ligger ham paa Tungen,
Ja haanes ved at tale Dansk,
Som falder ham saa tvungen.

79

See! spørger mand om dend og dend,
Om dette eller andet,
Da veed hand meer at sige, end
Skribenterne i Landet,
Ja det fortrød ham, hvis hand ej
Ald Verden skulde kiende.
Ej op til Maanen viide Vej
Og Syder-Polens ende.

Folie d'Espagne med sin food
Hand spiller, naar hand triner
Paa Gaden udaf lutter Mood
Med *Gravitetske* Miiner,
Saa Folk i hvert et Vindue,
Ja Børn i alle Gader
Forfølger hannem, for at see
Hans Udenlandske Lader.

Som Øfrighed og Hærskab hand
I alle ting vil raade;
Hand mestrer paa det gandske Land
Og Landets Leve-Maade,
I Riigets Lov og *Ritual*
Hand er en selvklog Kietter,
Vor Bisp, Statist og General
Hand tit til rette setter.

80

Kort sagt hands Udenlands Fornuft
Vor heele Norden vrager,
Paa Elementer, Vand og Luft
Hand ikke mindre klager,
Han siunes til Siberien
At sidde som i Fængsel,
Hand ønsker sig herfra igien
Med utaalmodig Længsel.

Ej! kiære Ven, hvi komst du her?
Hvi blev du ej med alle
Til Londen, Leyden, Franeker,
Til Leiptzig eller Halle?
Hvi lodst du ikke til Pariis
Ved Borgerskab dig gifte?
Hvi vilde du et Paradiis
Med Bordingholm omskifte?

See! jeg dig kand forsikre, at,
Ihvor du havde haunet,
Ihvor du Boepæl havde sat,
Vi havde dig ej saunet,
At, om Vort Land dig havde kyyst
Til Moskov eller Pohlen,
Der aldrig havde blevet lyst

Om dig paa Præke-Stolen.

82

Nu kand en Philosophisk Tvang
Ej længer mig regiere,
Nu døer jeg, faaer jeg ej en Rar
Saavel som andre fleere,
Nu leer jeg ad *Diogenes*,
Men ærer *Pharisæer*,
Jeg holder med *Empedocles*
Og hine *Zebedæer*.

Lad en St. Povel blive vreed
Og præke for en *Romer*,
Hvor smukt mand med Ærbødighed
Sin Næste forekommer;
Jeg af *Pompeji* Meening er,
Hvis *Symbolum* har været,
AT VILDE OVER EEN OG HVER
I VERDEN VORDE ÆRET.

Ej! koste, hvad det koste vil.
Gid pokker Penge skaane
For *RANG*, om mand dem end dertil
Hos andre skulde laane,
Og *12 pro Cento* udaf dend
Hver *Juni-Maaned* give,
Om mand ved Lands-Ting skulde end
Sit Gods til Pandt forskrive.

83

Langt fra at jeg vil prutte om
En tredive Dukater
Med mine høye Venner, som
Blant Titel-Potentater
Mig Pladtz forskaffe vil, endskiønt
Jeg intet dertil duer;
Det grimme Ansigt er dog kiønt
Ved Sminke-Vand og Fluor.

Det saa fornemme lader dog
Til Brøllup og deslige,
At Præst og andre maa i Krog
For mig tilside vige,
At jeg har Tienner bag min Stool,
At alles Øyen gaber
Paa mig, som *Compagniets Sool*,
At alle for mig skraber.

Ja, Rang og Titler klingre skal
Omkring mit Navn som bielder,
Og settes for mit Null som Tal,
Saa veed jeg, hvad jeg gielder:
Gid ingen leve som Client,
Hvor alle er Patroner,
Hvor heele Gaden er omtrent
Besat af Rangs-Personer.

84

Min Nabo sig indbilder meer
End nogen Tyrkisk *Basse*,
Endskiønt hand har kun Carakter
Udaf dend sidste *Classe*.

Jeg kommer aldrig til hands Dør
Og i hands store Stue,
At jeg jo staar en Time, før
Jeg maa hands Ansigt skue.

Min Gienbo er en myndig Mand,
Fordi hand nylig købte
Sig fra dend borgerlige Stand,
Og for hands Penge døbte
Ham med et andet Navn, end det,
Hand loulig havde arvet,
Hvorved hand har sin ringe Æt
Med Adels Blod omfarvet.

Min Gienbos Nabo er bekient
Af Rang, men ej af andet;
Thi see! hand aldrig haver tient
Vor Konge eller Landet,
Vor Borger eller Clerici,
Vor Bonde og Soldater
I Cammer eller Cancelli
Og *Commissariater*.

85

Min Nabos Gienbo, som en Lem
Af Ærens Rang-Capitel,
Paa Moden ogsaa kommer frem,
Og bryster af sin Titel,
Saa alle skulde tænke, den
At være ham forleenet,
Fordi han havde Slesvigs Læn
Med Dannemark foreenet.

Kort sagt: Mit Naboskab det er
Meest Herskab og *Laquayer*,
Og hvis en Borger findes der
Iblant, som noget eyer,
Da tragter hand og efter Rang,
Som Junker udi Polen,
Der haaber sig at see engang
Udvaldt til Konge-Stolen.

Skal jeg da eene sidde her
Som Kieldermand i Gaden,
Hvor hver mand Borge-Mester er
Og udi Adel-Raden?
Skal alle handle udi Gros
Med Titler, Statz og Ære,
Med Liveri og med Karos,
Og jeg en Høker være?

86

Skal jeg ved Dørren altid staa
Med Hatten under Armen?
Skal jeg til fods alleene gaa,
Naar andre kiør i Karmen?
Skal jeg kun maales som *Monsieur*
Med Ærens korte Alen,
Da andre heder *MONSEIGNEUR*
I Hilsen og i Talen?

Skal jeg min Sko og Strømpe paa
Opvartning daglig slide,
Og, hvor jeg kommer, altid gaa
Ved venstre Haand og Side?

Hvad har min Kone syndet, at
Hun alle skulde vige,
Og ikke føre Fruer-Stat
Saavel som hendes Lige?

Hvad Ære er det mig, saa tit
At see min Nabo trænge
Og laane hos mig paa *Credit*
Nu Øll, nu Brød, nu Penge
Til Underholdning for sin Stand,
Samt Foôr til sine Heste?
Jeg er jo dog hands Undermand,
Ja knap engang hands Næste?

87

Hvad agter jeg, at nogle faa,
Som Breve til mig skriver,
En fattig Titel uden paa
Mig af VELÆDLE giver?
VELÆDLE er jo saa gemeen,
Som Luse-Torvets palter,
VELÆDLE heder hver og een,
Som nogen Ting forvalter.

Nej, nej, VELBIURDIG skal her til,
Om jeg skal rolig leve,
Mit Nabolag jeg trodse vil
Med Deres Titel-Breve,
Med Tienner bag paa min Kareet
Jeg vil herefter kiøre,
Og mig, ald Kopskat u-anseet,
Paa Herre-viis opføre.

Af daglig Stue jeg en Sal
Til *Audientz* vil giøre,
En Klokke-streng og Portner skal
Staa Vagt ved mine Døre,
Og hvo som uden Rang og Stand
Sig da anmelde lader,
Dend agter jeg som Tremarks Mand,
Den skyer jeg og hader.

88

Naar jeg til Døren følger een,
Da skal jeg ikke heller
Forsømme, at jeg hver en Steen
Og Trin paa Moden teller,
At, om jeg gik forlangt maaskee
Fra Trappen eller Salen,
Jeg skulde mig da ej forsee
Mod Herre-*Ritualen*.

Min Kone skal og klædes om
I høye Fruer-Noder,
Hun skal forandre sine, som
De andre deres, Moder;
Om store *Damer* vilde gaa
Foruden Skiørt og Serke,
Da skal hun ogsaa kiendes paa
Det samme Fruer-Merke.

Lad være at hun ej forstaar
Saa just til punkt og prikke
I Hoff-Maneer det første Aar
Blant andre sig at skikke,

Det andet Aar hun lærer vel
Af een og anden Mage
Sin *Fruer-Ceremoniel*
Og Stand i Agt at tage.

89

Naar først dend Adelige Aand
Er kommet ind med Tiden,
Hun lærer nok at lade Haand
Og Forklæd kysse siden,
Og i Gebærder ligesom
At føre 16 Aner,
Ja vel endog at spille om
Min Hat med *Courtisaner*.

See! saadant Væsen fører mand
Udi sit Skiold og Vaaben,
Naar Folk forsager Borger-Stand
I Rang- og Titel-Daaben.
Lad Enden blive Bankerot,
Saa er mand dog befriet
Fra dend gemeene Pøbels Spot,
At døe i Slutteriet.

Lad være i min Sterfbo er
Ej Skilling til en Daler,
At andre Folk min Jorde-Fær
Til Præst og Degn betaler,
Saa staar mit Liig paa Moden dog
I nogle Uger inde,
Saa staar dog paa mit Kiste-Log
Min Rang til Ære-Minde.

90

Tys! U-oplyste Phantasi,
Hvad Mare mon dig riide?
Lad ikke min Philosophi
Dit Anslag faae at vide.
See! dend tillader nok mit Sind
At stunde efter Ære.
Dend lider gjerne Luft og Vind,
Men ikke i en Blære.

Hvad, om min *Rector Seneca*
Sligt Galskab fik at høre,
At jeg mig af min Nabo fra
Hans Lærdom lod forføre?
Hand til *Anticyras* med min
Indbilding mig forviiste,
Hand dømte mig til Disciplin
Udi en Daare-Kiste.

Men du vil svare mig maaskee:
At *Seneca* var merket
Med samme Jern, som Munkene,
Der Ligner Seyer-Verket,
Som ofte anderledes slaar
Og anderledes viiser.
Hvad da? Hands Dyd mig ej angaar,
Hands Lærdom jeg kun priiser.

91

Fremdeles Du nok sige tør,
At under Vadmel's-Huen

Og inden Philosophisk Dør
Er Hofmod Vert i Stuen,
Og at jeg mueligt gierne tog
Imod en Rang at bære.
Ja, ret! jeg neppe mig undslog,
Hvis ære var i Ære.

Jeg er ej en *Philosophus*,
Der spot med Æren driver,
Jeg er ej, som *Ammonius*,
Om hvilken nogle skriver,
At hand sig hug et Øre af,
Fordi hand dermed vilde
Alexandrinisk Biske-Staf
Og Værdighed forspilde.

Nej, min Religion og Tro
Er ej saa indgetogen;
Jeg negter ej at jeg er jo
Saa Ære-kiær som nogen.
Men viid at om jeg Æren end
Paa stemplet Brev ej nyder,
Saa var det nok saa fremt jeg dend
Fortiente kun ved Dyder.

92

Hvad Ære er det for en Bog,
Af Hollandsk Tryk at prale
Samt prægtig Titel, naar dend dog
Ej Hoved har og Hale?
Hvad hielper Kaaber-Stykker dend?
See! saadant et Spektakel
Det holder ikke Lærde Mænd
Men Børn for et Mirakel.

Hvad skam er det for en Person,
Sig selv bekiendt at være,
Og efter sin *Profession*
Sit Nafn og Titel bære?
Hvo vilde derfor Finger ad
Dend gode *Lucas* pege,
Fordi hand ej har *Doctor-grad*,
Men kalder sig kun læge?

Hvad Ære er det tvertimod
For en *Domitianus*,
At hand vil holdes ligegod
Ved *Jupiter og Janus*?
At hand vil have Guders Rang,
Naar hand i deres Riige
Ej over Væjre og Vind engang
Det mindste har at sige?

93

Det meget underligt jo var,
At see en So med Sadel,
Og paa et fitted Brygger-Kar
Et Vaaben udaf Adel,
At Vognmand vilde søge om
At blive en Professor
At Møller op til hove kom,
At Bonde blev Assessor?

Det var jo selsom, om mand saae
To Been med to slags Hoser,

Dend eene sort, dend anden graa,
Dend eene grov som Poser,
Dend anden af det skiære Uld
Og fiin som Silke-Traaden,
Den eene ny, dend anden fuld
Af Hul ved Hul og raaden?

Nej, skal jeg have Rang, da vil
Jeg saadan en begiære,
Som kand beqvem og danlig til
Mit Embeds-Vilkor være,
At Folk skal ikke sige: see!
EN RANG! MEN HVOR ER MANDEN?
Og Børn som *Bassum* mig belee
Til Rom i Herre-Standen.

94

Lad andre søge Øverst Gang
Og Kirke-Stole-Stade,
Forklæde sig med Navn og Rang,
Og spille *Mascarade*,
Hvor tit en Skræder er *Abbé*,
En Kokke-Dreng Minister,
Og dend, som knap kand *a, b, c*,
Er klædt som en Magister.

Med sligt jeg ikke spørge vil,
Jeg heller rolig sidder,
Saa maa min Nabo blive til
En Greve eller Ridder.
Ja hvad? Om jeg fik Carakter,
Saa veed jeg og tillige,
At Avind vilde da desmeer
Mig udi Kortet kige.

Jeg ufeilbarlig og en Part
Af gode Venner tabte,
Som ikke kiendte mig, saa snart
Som jeg mit Navn omskabte.
Ja Rang en Puster er til spliid
Og Tvist de fleeste gange,
Dend blæser jo Allarm til Striid,
Og ødelegger mange,

95

Dend tænder ej alleene Ild
I Slot men og i Hytter,
Fortryder og gjør Ellevild
De ringeste Gemytter,
At de endog i Kirken kand
Om Rangen slaes og rives,
Saa Præsten hartad Mellem-Mand
Maa være, naar de kives.

Hvad? om jeg kom engang med Rang
Til mine døde Fædre
Paa Moden uden Klokke-Klang?
Mon jeg var da desbedre?
Mon de antog mig derfor vel
For store *Alexander*?
Mon der i Beenhuus blev forskiel
Paa min og deres Pander?

Hvo vilde mig udaf en høy
Og herlig Titel meere,

End Hesten af broderet Tøy,
Og Skaberak vurdere?
Det store Træ mand jo anseer
Af Brendet kun alleene,
Da smaa Gevexter agtes meer
End høye Eege-Greene.

96

Jeg ynker dennem, hvis Natur
Af Ære-Sot saaledes
Er siug, at de ved Titel-Cur
Alleene kand helbredes,
Som hine, der for Kongerne
Udi *Pariis* og *Londen*
Sin Svaghed viiser frem, at de
Skal røre dem med Haanden.

Jeg ynker dem end meere, naar
De nu helbredet ere.
Hvad da? de strax Indbilding faaer,
Og siunes sig at være
Dend eene *Mogul* eller *Gog*,
Dend anden en *Elias*,
Dend tredie en *Moses* og
Dend fierde en *Messias*.

Hvad meer? naar saadan Cavalleer
Nu gaar i disse Griller,
Og med Forundring sig anseer
Ved Perspectiv og Briller,
I hvilke hand er større end
Fra Syd- til Norder-Polen,
Da siunes kun hans Undermænd
For ham som Grand i Solen.

97

Hand som en værdig Rangs-Person
Meriter sig tilegner,
Hand neppe helse sin Patron
Og ham med Tak beegner,
Hand kysser paa sin egen Haand,
Sit Titel-Brev hand slider
Som hine Pater-Noster-Baand
Ved Læsning alle Tider.

Hans Rang saa snart udstædes ey,
Før hand paa Timen søger
Sin Titel-Høyheds Contrafey
Hos dend, som trykker Bøger,
Og dersom denne saadant da
I sin *Avis* forsømmer,
Dend anden ham forbittred fra
Sin Trykker-Frihed dømmes.

Hand Huus fra Huus fra Børs til Strand
Med dette Nyt omløber,
I steden for en Bibel hand
En Rang-Forordning kjøber,
Hvor hand beklager, at hands Stæd
For laugt ham er tilføyet,
Som burde være lige med
Feldt-Marskalks Pladts ophøyet.

98

Fremdeles er det Lyst at see,
Naar Posten Breve bringer
Til ham, hvorledes Titlerne
Ham udi Øret klinger;
Hand for at læse dennem ret
Med Oratorisk Gaver,
Som Børn paa deres første Bret,
Til hver en Tøddel staver.

Og naar hand har nu længe seet
Hver Bogstav vel igiennem,
Da brydes Brevenes Signet
Saa varlig, at hand dennem
Af Ømhed ikke kommer nær
Med mindste Rift og Skade,
Ja gierne slog dem op paa hver
En Raadstu, Torv og Gade.

Og naar hand en Epistel faaer
Fra mig og slige Venner,
Da seer hand efter, om der staaer
Til Slutning ydmyg tienner,
Hvis ikke faaer vi ingen svar,
Og som foragted Lampe
Bortkastes Brevet, hvilket har
Mod Brodden vildet stampe.

99

Jeg taler intet om, hvor stoer
En Glæde det kand virke
Hos ham, naar hand paa Landet boer
Og eyer der en Kirke,
At Præsten da for hans Person
Hver Fest og Søndag beder,
Som Stædets Herskab og Patron
Tænk, hvilke Herligheder!

Tænk, om hand havde fordum med
Apostlerne omdraget,
I *Barnabæ* og *Pauli* stæd
Hand rigtig havde taget
Mod Titel af *Mercurius*
Og *Jupiter* tillige,
Diana ud af *Ephesus*
For hannem fik at stige.

Men tænk engang, om *Socrates*
Med hannem havde talet,
Hand denne *Alcibiades*
Vist havde da afmalet
Sin Daarlighed som fordum hin,
Dend hand paa Landkort viiste,
At det var Null, hvoraf hand sin
Person lyksalig priiste.

100

Jeg priiser dend, der stræber, at
Hand sig til Ære-Minde
Som en aarvaagen Undersat
Kand kongens Naade vinde;
Hvo vilde undre nogen Tid,
At saadan en Belønnes,
Og at derpaa hans brave Flid
Med Rang og Vaaben skiønnes?

Hvo kunde dømmme selsomt om
At dend et Tilnavn nyder
Af Stat, *Justitz* og andet, som
Sit Hoved dermed bryder,
Som hielper til med gode Raad
At tienne Land og Riige,
Hvis Pande tiit af Sveed er vaad
For mig og mine Liige?

Men dend, som kryber under Tag
Med Flagger-Muus og Ugle,
Som skyer baade Lys og Dag
Blant andre rette Fugle,
Jeg meener dend, som skiuler sig
For det gemeene Beste
Med Raad og Daad i Fred og Krig,
Og plager kun sin Næste.

101

Dend, siger jeg, maa alle Mand
Jo billig undre over,
Democritus maa lee, at hand
Om Titel-Almisz vover
At holde an, og betle tør,
At hand undseer sig ikke
Med vissen Haand paa KONGENS Dør
Og *Cabinet* at pikke.

Hvad, om Monarken var ey saa
Medliden mod Betrængte?
Hvad, om hand spurdte, hvem der paa
Hans Dør saa næszviis hængte?
Hvad, om hand vilde see hans Pasz,
Og hans *Meriter* viide?
Mon hand ey fik som Lurifas
Med Skamme gaa tilside?

Hans Dristighed imidlertiid
Ham efter Ønske lykkes,
Hand Seyer-Æres uden Striid,
Da Dyden undertrykkes.
Dog Daarlighed! Lad hannem gaa
Paa høyre Haand og Side,
I Solskin mand det samme maa
Jo af sin Skygge lide.

102

Mon gud vel om sin Høyhed med
Matthæus derfor tretter,
Fordi hand Keyseren et Sted
I Orden øverst setter,
Naar Jøderne befales, at
De Keyseren skal yde
Som Deres Herskab Skyld og Skat,
Og gud sin Ret skal nyde?

Ey! Phantasie! Lad saadan Een,
Som sig af Rang hofmoder,
Mig agte ringe og gemeen,
Og have sine Noder,
Jeg haver læst hands Brev engang,
Men see! Det ikke byder,
At mand skal vige ham i Rang
Formedelst mindste Dyder.

Lad ham sin Titel holde rar,
Saa findes dog besværlig
En rarere, end dend jeg har,
I det jeg kaldes ærlig,
Og alle de, som kiender mig,
Tillige paa mig lider.
Slig Titel var jo Adelig
I vore Fædres Tider.

103

En fin, at een vil kneyse da
Saa høyt af Titel-Ære,
Hvis Dyd, naar Rangen sigtes fra,
Befindes Klid at være,
Sligt forekommer mig, som naar
Bedagede Matroner
Ved *Privilegium* af Aar
Nedtrykker unge Koner.

De pukker af, at Deres Navn
I Kirkens Bog var skrevet,
Før Svensken blev fra Kiøbenhavn
I dends Beleiring drevet.
Hvad da? blev Stormen frugtesløes
Ved disse Commendanter?
Mon disse Myg af Landet køes
De Svenske Elephanter?

De foregiver og, at De
Har været gift saa længe,
Og een haft to, en anden tre
Ja fire Mænd i Senge.
Hvad da? Om de har haft en snees,
(Som mueligt nok kand være)
Skal Ægteskabet da ansees
Som Qvinde-Kiønnets Ære?

104

Hvad er det, at de noget vil
Af saadant sig indbilde?
Hvad kand dend unge Kone til,
At hun er gift saa silde?
Hvad Skarn er det, at hun ey gaar
Med Rynker og ved Krykke?
See! kommer Giftermaal og Aar
Ey fra Natur og Lykke?

Imidlertid jeg siger det
Maa ingen mig fortenke,
Som dend, der Alderdommens Ret
Og Frihed vil forkrenke.
Jeg ærer Haaret, som er graa
Af Dyd og Aar tillige,
Merk, ÆRE-SIUGE STYMPER, saa,
Hvad Lignelsen vil sige.

106

Nu slaar Compas og Stierne fey
Nu har jeg snart forsvoret,
At bruge Aarer eller Seyl,
At røre meer ved Roret;
Nu legger jeg til Landet an,
Jeg lader andre spørge

Med deres Vinde-Gud og Gan,
Og Lykkens Søe forsøge.

Nu haver jeg besluttet fast
Til Krigen mig at give.
Dog ney! maaskee jeg i en hast
Aftakket kunde blive.
Hvad da? saa hafde jo min Stand,
Og Rang ey meer at sige
Saa blev jeg kun en Færge-Mand,
En Kroe-Mand og deslige.

En Kremmer det er nok saa got
I disse Silke-Tider;
Thi om Jeg spille Bankerot,
Da er paa alle Sider
Jo Vold om *Fridericia*,
Og intet at befrygte.
Dog ney! jeg gad ey løbet fra
Et ærligt Navn og Rygte.

107

Et *Procurator*-Handverk var
Maaskee saa got som noget.
Dog nej! jeg ikke Hoved har
Til ret at gjøre kroget;
Jeg icke let med Vidners Eed
Og Lovens Bogstav spørger,
Jeg i en god Samvittighed
Min roos langt heller søger.

En Foged eller Skriver er
Endnu det allerbeste.
Dog nej! jeg gad ey plukket Bær
Af Træet fra min Næste,
Jeg gad ey forfordeedet ham
Dend mindste Skerv og Skilling,
Og kom det op, da fik jeg skam
Paa Ære og Bestilling.

Hvad da? Jeg bliver ved min Bog,
Og for min Lykke stræber,
Men hvad? Mand gaar ved denne Plog,
Og u-ophørlig slæber,
Mand pløyer, saaer og i sin Sveed
Sit Brød med Kummer degner,
Og see! En andens Dovenhed
Sig siden det tilegner.

108

Det er jo dog fortrydeligt,
At, naar Soldat og Rytter
I Kriigen haver gjort sin Pligt,
Mand Byttet ham forbytter,
Det er jo tungt, naar Hexen gjør,
At Pigen, i hvor gierne
Hun stræber for at samle Smør,
Forgiæves dog maa kjerne.

See, hvis en *Plato* nu var dend,
Der havde ingen Venner,
Da blev hand vel ej andet end
Pedell og Kloster-Tienner,
Og *Aristoteles*, i fald
Hans Stemme vilde klinge,

Da fik hand vel et Degne-Kald
Og Klokke-Streng at ringe.

Ja hør, hvad nylig en Person,
En Udenlandsk *Magister*
Om vor RECOMMENDATION
Og Lands-*Academister*
Mig i et Selskab høre lod
Med andet meer merkværdigt,
Som skar mig i mit Hierte-Blod,
Endskiøndt det var sandfærdigt.

109

»Ey! (sagde Hand) hvad Under, at
»Studering her i Landet
»Er saa af Barbari besat
»Og ligesom forbandet?
»Hvad Under, at mand Udenlands
»Foragter Eders Hierne,
»Da mand saa sielden seer en Glands
»Fra Nordens Lærde Stierne?

»Sligt kommer ufejlbarlig an
»Paa det, at der ey skiønnes,
»Hvad Lærdom ziirer, og hvordan
»Studering bør belønnes,
»I det Patronen med sin Haand
»Geleider Betler-Brevet,
»Saalenge som dend dumme Aand
»Er ey endnu uddrevet.

»See! noget jeg fortelle maa,
»Som u-forskammet stinker,
»Jeg hørte nylig Under paa
»En deel af Eders Sinker,
»Af hvilke nogle talte om,
»At *Thalmud* var en frue,
»Og *Alcoran* det samme som
»*Tulbandt*, en Tyrkisk Hue.

110

»Een var en ung *Jurist*, som lod
»Sig merke, at til andet
»Var *Grot* og *Puffendorf* ey god
»End Tutter her i Landet.
»Een for en Mester sig udgaf
»I Rigs- og Stats-Studering,
»Og vidste ey at sige af
»Dend Romerske Regiering.

»Een røste sig af *Medicin*,
»Og holdt sig for at være
»Dend anden *Thomas Bartholin*
(»De Danskes Roos og Ære)
»Da hand i Apoteker-Bo
»Knap kiendte Camfers Dyder,
»Og vidste ey, hvad *quid pro quo*
»Hos det slags Folk betyder.

»En anden svor, at en Catholsk,
»Saavelsom Calvinisten
»(Hand være Preuszisk eller Polsk)
»Var ey en ægte Christen;
»Kort sagt: De sad og dømte, som
»*Rubiner* om *Elias*,

»Som Jøderne, der drømte om,
»At *Cromwell* var *Messias*.

111

»Tenk (sagde hand) er sligt ey galt
»Og Skam paa alle sider?
»Her blev jo ey saa daarligt talt
»I Pav *Leonis* Tider?
»Det ellers ondt for Dem mig gjør,
»Som haver Spot af disse,
»I det de Dem har hiulpet, før
»De kiendte dem tilvisse.

»Det verste var, at høre, hvor
»De rôeste Deres Varer,
»Hvorledes hver sig gjorde stor,
»Og andre til Barbarer,
»Hvoraf i Stuen blev en Lugt,
»Som af en Stinke-Potte,
»At, hvis mand Røg ey havde brugt,
»Mand snart forgives motte.

»Ey! (sagde hand, som var en Ven
»Af Nordens Lærde Ære)
»Gid nogen herimod sin Pen
»*Satirisk* vilde skiære!
Hand bad, at jeg for min Person
Dog vilde mig paatage,
Hver slig Client for sin Patron
Og Landet at anklage.

112

Ved denne Bøn jeg Skuldre skiød,
Jeg gad ey nogen tugtet,
Da *Juvenalis* aldt var død,
Og intet havde fragtet;
Jeg viiste ham, at jeg var ey
De Danskes *Aretinus*,
Og kunde snart gaa samme Vey,
Som fordum *Boccalinus*.

Omsider for at svare ham
Paa hans fornemste Poster,
At Lærdom er som Luse-Kram,
Der intet hos os koster,
At Brød uddeeles, ligesom
Suppliken har Patroner,
Fremtog jeg en forordning om
RECOMMENDATIONER.

Jeg bad ham læse dette Ark,
Hvoraf hand kunde skiønne,
Hvad Dyd der er i vor Monark
Til Dyden at belønne,
Hvor naadig kongens Tanke er,
Samt varlig og forsigtig,
Hvor gierne hand forfremmer hver,
Som haver stræbt oprigtig.

113

See! (sagde jeg til hannem) hvo
Kand bedre Forskrift give?
En *Antoninus* kunde jo
Ey meere dydig skrive?

I hvad retsindigt Cancelli
Er nogen sted de Lærdes
Og Godes Trøst saa stor, som i
KONG FRIDERICH DEND FIERDES?

Hand svarte, at hand kiendte vel
Dend fromme HERRES Naade
Til at handthæve Ræt og Skiel,
Men at dog tit af Vaade
Formedelst onde Talsmænd mand
Uværdig kom til Lykke,
Da Dydens Ild af skident Vand
Sig maatte lade slykke.

»See! (sagde hand) naar Kald og slig
»profession er ledig,
»Hvor Halt og Krøbling løber sig
»Til Cancelliet svedig,
»Hvor der om dette Blomster da
»Er saasom Sværm af Bier,
»Og hvor mand allevegne fra
»Til denne Enke frier.

114

»Hver, som en beylende Person,
»Opregner sine Gaver,
»Hvor mangel *Obligation*,
»Hvormange Pund hand haver,
»Men som hand forud veed, at de
»I Vegten meget feyler,
»Saa bruger hand en Koblerske,
»Og ved en Paaskrift beyler.

»Da sees en *Panegyricus*,
»Som hin hos *Claudianum*,
»Som dend, i hvilken *Plinius*
»Berømmer sin *Trajanum*.
»Hand males af at være Lærd
»Og dydig Overmaade,
»Ja vel saa høyt, som nogen, værd
»At nyde KONGENS Naade.

»Jeg veed, endskiønt jeg tier still,
»At Hiernen tit er Ored,
»Og at hans Hoved inden till
»Med Kalve-Kiød er fôred,
»At det er som en Nødde-Skall,
»Hvor Ormen kun er inde,
»Som Mynt udaf en falsk Metall,
»Som Blære fuld af Vinde.

115

»Hvad skeer? Det efter Ønske gaar,
»Som hans Patron har maget,
»Hand Ja og siden Brøllup faar,
»Og Bruden er bedraget,
»Tænk sagde hand, er det dog ret,
»At sørge saa for Enker?
»Sligt Egteskab jo Dyd og det
»Gemeene beste krenker?

Som vi saaledes tålte best,
Da stoed der een og lurte,
Og denne Udenlandske Giest,
Saavel som mig adspuurte,

Hvor vi os torde understaa,
Som ringe Stands-Personer,
At Dømme og at tale saa
Om ham og hans Patroner?

»Forlad mig kiære (svarte jeg)
»Vi talte ej om dennem,
»Men at her praktiseres Qveg
»I landet tit igiennem;
»Vi tålte med hinanden om,
»Hvormeget Fæ her Voxer:
»Der Tersker ej for Føden, som
»De gamle Jøders Oxer.

116

»Vi talte om, hvad Sygdom her
»Ved Baasen somme Tider,
»Hvad Pest her gængse er (desverr)
»Hvorover mange liider,
»Og Landets Hiord saa ofte maa
»Af Udenlandske Vrages,
»Da Skabbed Fæ det burde paa
»En Mødding at henjages.

Hand merkte, hvad min Meening var
Forvendte Øye-Siunet,
I Læben beed og Tænder skar,
Slog ned med Ild og Liunet,
Ja svor ved sine Guder, at
De dette skulde hevne,
Og at de mig udi min Hat
En Fier ej skulde levne.

Jeg i mit Hierte ad ham lo,
At hand sig kunde harme
Med Smidden udi *Epheso*
Og for *Diana* larme.
Jeg bad ham tie lidet still,
Dend tid hand var saa daarlig,
Og gav mig saa fremdeles til
At tale meer Alvorlig.

117

See! (sagde jeg) jeg er ey red
For Værgeløse Buer,
En Catholik forgiæves med
Sin Helgen mig kun truer,
Jeg frygter ey at Pavens Band
Skal kunde noget virke,
Imod en Lem udaf en sand
Og Evangelisk Kirke.

Jeg Ærer din Patron, dend stund
Hand efter Dyden spørger,
Og forud kiender deres Pund,
Som hand med Brød forsørger.
*Mæcen*as agter jeg ved Guld
I en *Augusti* Riige;
Ja gid vort heele Land var fuld
Af *Mæcenatis* Hige!

Men du vilt svare mig maaskee,
At hver kand ikke være
Saa god *Poet* og *Lærd*, som de,
*Mæcen*as havde kiære,

At mand skal ej forsmaa en Steen,
For dend ey *Jaspis* heeder,
At hver Apostel er ey een
St. Povel eller Peder.

118

Ey hvad? Dem taler jeg ey om,
Men Judas dend Forræder,
Saa ogsaa om Patroner, som
Paa Dydens Ære træder,
Som tvertimod sin KONGES Bud
Recommenderer dennem,
Der Verden uden Hovedbrud
Har sneget sig igiennem.

Tænk Du, som tit til lykkens Dør
Har Nøglen i din Lomme,
Betænk, om Du forsvarlig gjør
At lade Drog indkomme,
At søge deres Gavn og Tarv,
Som Slegfred-Unger ere?
Bør ey et Egte Barn i Arv
Prioriteret være?

Betænk, om nogen i din Rang
Dig Indpas gjøre vilde,
Hvo veed, om Fruen mangel gang
Ey foor derover ilde?
Mon du ey selv saavel som hun
Var ond tilfreds at stille?
Endskiønt jeg saadant kalder kun
En *Adamitisk* Grille.

119

Du mig maaskee vil svare, i
Henseende til Dyder,
Som det gemeene Sprog udi
Philosophien lyder,
AT DYDEN INTET HAR BEHOV,
AT DEND SIG SELV BELØNNER,
Naar Lykkens og Patroners Lov
Ey paa *meriter* skiønner.

Ja saadan Trøst er ligesom
Det, *Julianus* sagde,
Da hand de Christnes Eyendom
Og Indkomst Ødelagde.
Hand dette foregav at skee,
Og Lønnen confiskeres,
Fordi der staar om FATTIGE,
AT HIMMERIG ER DERES.

Ney! Dyden er af dend Natur,
Som Ilden, at opstige,
Dend gierne vil mod Jern og Muur
Med *Alexander* Kriige,
At dend og triumphere maa
I Vogn med hans bedrifter,
Paa Stytter ved hans side staa
Og i de Lærdes Skrifter.

120

Hielp derfor DU, som hielpe kand,
Enhver som Hielp forskylder,

Hvorned DU Navnet paa dit Land
Og paa Dig selv forgylder,
Men see! en Romersk Herre er
Til Ævig tid beskiæmmet,
For hand de lade Drog i sær
Til ære har forfremmet.

Xenocrates jo Skiændsel har
Af det, at hand paamindes
I *Polysperchons* Brev og Svar,
(Som hos *Plutarchum* findes)
»At han sig skulde efterdags
»Berænsksom tage vare,
»Og ej befordre saadant slags,
»Som lod sig ej forsvare.

Merk hvad *Theognis* dend Poet
Har skrevet til Patroner,
At de, ald Venskab u-anseet,
Skal sørge for Personer,
Som de har forhen Prøve paa
Af got Gemyt at være,
At kunde noget forestaa
Til *Republiquens* Ære.

121

Hver Hedning snart, som noget klog
Og Dydig været haver,
Har med *Meriter* holdet Bog
Og seet paa Sindets Gaver,
Forsigtig haver hand udi
Befordrings Sager skrevet,
Og nøye en *Horatii*
Formaning efterlevet.

En Forbøn *Plato* eengang skrev
For een, som alle kiendte
Ald Ære værd, men dette Brev
Hand dog saa varlig endte:
»Jeg intet uden Dydigt kand
»Om *Cyziceno* skrive,
»Men jeg forsikrer ej, at hand
»Skal u-forandret blive.

Augusti Sønner staar der om,
At hand *recommenderte*
Dem tit til Folket udi *Rom*,
Imedens hand regierte,
»Men altid lagde dette til,
»Hos Eder kiære Venner,
»Jeg got for Dem ey tale vil,
»Hvis de det ey fortienner.

122

Velan, min Hr. *Patron*, jeg da
Vil haabe ufeylbarlig,
At DU ey hielper til, men fra,
Naar een er uforsvarlig,
At DU dig siger ude, naar
Et Drog paa Dørren banker,
Og hører ey, som dend, der gaar
I andre dybe Tanker.

Men naar en anden lader til
Opvartning sig anmelde,

Som sig med sin Ansøgning vil
Til din Undsetning helde,
Da kyés ey denne Supplikant
Som en *Domitianus*,
En Løve eller Elephant,
Men svar, som en *Trajanus*.

Lad ham ey staa sig krum og lam
I *Audients*-Gemakket;
See, dersom DU vil høre ham,
Da gjør ham Tiden stakket,
Og holdt ham desforuden ey
Med Løfter op forlunge,
At hand igiennem anden Vey
Til Lykken sig kand trænge.

123

Tro mig, jeg dette ei for mig
Og min Person paaminder,
Jeg over Lykken eller Dig
Mig ei besværet finder,
Jeg klager ikke, at jeg i
Din Port har slidt min Kappe,
Jeg aldrig har Afguder
Bedrevet med din Trappe.

Jeg aldrig jo bedraget er
Af dine Løfters Mængde;
Thi jeg har altid maalet hver
Af Brede, Dyb og Længde.
Jeg veed, at naar mand derudi
Sin Tilflugt stundum søger,
Da er de, som *Catalogi*
Og Titlerne paa Bøger.

Ja hvad? om Du min Hr. *Patron*
Mig end lod staa tilbage,
Da er det min Religion
Ey derfor at forsage,
Jeg lever dog fornøyet med
Diogenes i Tønden,
Og ey *Barlæi* Rettersted
Udvelger mig i Brønden.

124

Hvad, om Du een og anden Gang
End ogsaa vilde sette
Mig ned for dem, som nylig sprang
Fra deres Russe-Hette?
Jeg sørged mig dog ey ihiel,
Endskiønt jeg ikke negter,
At saadan Spot alligevel
Et bravt Gemyt anfegeter.

Men derimod er mangan een
Saa kleinlig i Gemyttet,
Naar Priisen bliver saa gemeen
Ved Blindebuk udbyttet,
At derved afles i hans Blod
En melankolisk Galde,
At hand paa Timen lader Mod
Og ald Opmuntring falde.

Hand u-taalmodig og forsagt
Beklager, at (desverre)

Hand Haand paa Bogen haver lagt,
Og ikke tient en Herre,
At hand ei har studeret paa
Et Handverk eller andet,
Hvorved hand kunde Brødet faae
Og ærlig tienne Landet.

125

Hand klager, at hands Avindsmænd
Har hannem eftertragtet,
Hand tit beskylder DIG, som dend,
Der haver ham foragtet,
Fordi hand har *Homerum* Kyst
Og *Ciceronem* klappet,
At DU har Aareladt hans Lyst
Og Kraften deraf tappet.

Hand tit undskylder dig igien,
Og klager paa *MADAME*,
At hun er andre gunstig, men
Vil hannem ej annamme,
At hun fortryller hands Credit,
Endskiønt hun ham ej kiender,
Ja at hun underfundig tit
Hands Lykkes kort forblænder.

Hand klager, at hun hannem staar
I lyset bag Tapetet,
At hun med Hoved-Nøglen gaar
Til Pennen og Signetet,
Hand ofte sig forundrer paa,
Hvor hun tør være Dommer
I det, som andre bør forstaa
Og Hende ej vedkommer.

126

Hand gierne saae, at hun var fra,
Naar DU med hannem tålte,
Og at hun i sit Kiøkken da
Var ude og befålte,
Hvad Mad der skulde laves til,
Hvad Steg mand skulde vende
Og gik saa til sin Huus-Postill
Og sligt, som sømmer hende.

Hand meener sligt at gaa i Svang
For Nytte og deslige,
Ja at hun dertil mangan Gang
Forføres af sin Pige,
Som hand maa skee ej have kand
Dend Lykke at behage
Imidlertid beklager hand
At hand maa staa tilbage.

Ey! Frisk til mode Kamerat,
See, Lykken aldrig liider
En bange og forsagt Soldat
Som uden Hierte striider
Som hører Skud og strax vil fly,
For Ild og Lue løbe,
See, hun vil allerheldst sit Bly
I slige Fornier støbe.

127

Hvo vilde kaste sit Gevær,
Mens Haabets Sool er oppe?
Hvo vilde løbe for en Hær
Af Hoved-løse Kroppe?
Lad Kriigen vare nogle Aar,
Men holt Dig immer Mandig,
Hvad gielder, Lykken fiirer, naar
Dend seer dig saa bestandig?

Hvad gielder, dend dig hielper frem,
Da mangel raadvild stakkel
Til Daarekisten følges hiem
At sidde som Spektakkel?
Holt derfor til det sidste ud
Mandhaftig og taalmodig,
Og viid, at det er Ære-Skud,
Naar Lykken giør dig blodig.

Hvo vilde blevet *Admiral*
Af Baadsmand eller Skipper,
Udaf en Munk en Cardinal
En Cantzler af en *Piper*,
Hvis ikke dennem Haab og Tro
På hænder havde baaret?
Ey! Frisk! Dend gamle Lykkens Bro
Er ej endnu afskaaret.

128

Men hør engang, DU LADE DROG,
Som Herre-Trappen visker,
Som med din hykle-mading-Krog
Dit Brød og Velfærdt fisker;
Hvor est du dog saa frek og frii?
Hvo tør Du næsviis Flue
I Veyen for en flittig Bii
Gaa ind i Herre-Stue?

Hvor tør Du vel din Overmand
Supplik i Haanden give,
Som ofte self Suppliken kand
Ej stiile eller skrive?
Hvorledes tørst du komme frem
Med slige Betler-Palter,
Og ublufærdig ofre dem
Paa store Herrers Alter?

Hvor tørst du rekke efter Brød
Med dine skidne Hænder?
Est du ej bange, denne Glød
Dit Nafn og rygte brender?
Hvor tør dit Hovet kige ud,
Og bliver ikke hiemme,
Saalænge det behøver lud
Og sig at lade kiemme?

129

Hvad, om Patronen tog dig for
Og dig examinêerte?
Om hand din Lærdom efter vor
Forordnings Taxt vurdêerte?
Mon det dig ikke vilde gaa,
Som een, der er Umyndig,
Som dend, der ned fra Skrifte maa,
Fordi hand er u-kyndig?

Du gaar imidlertid dog frem,
Og lader dig anmelde,
Naar Lejligheden er beqvem,
Og see, hvad skal det gieide,
At jeg Dig rigtig sige vil,
Hvad underfundig Maade,
Hvad lønlig dirk du bruger til
At aabne Herre-Naade.

Du om *Laquayen* først udi
En Borgerstue leder,
Hvor du Patronens Liberi
Forkysser og tilbeder,
Du dig for denne gjør gemeen
Endog med Hykler-Sæder,
Endskiøndt hand er kun ofte een
Barberer eller Skræder.

130

Jeg taler intet om, hvor Tit
Du Pigen og paakalder,
Og, for at skaffe dig *Credit*,
Paa Knæ for hende falder,
Med Hovedet i hendes Skiød
Hos lille *Pelle* ligger,
Og mager dermed, at hun Brød
Til fælles Pose tigger.

Hvad skeer? Hun raader Dig, at Du
Skalt Vers til Herren/Fruen skrive,
At Hand/Hun kand komme dig ihu,
Og Du befordret blive;
Du est da ikke heller seen,
Før du en Strophe henter,
I hvad dend koster end hos een
Poetisk Markotenter.

Med denne seer mand dig at staa
Og logre for din Lykke,
Du kommer som en Stodder paa
Et Træbeen eller Krykke,
Du idelig Opvarntning gjør
Og for Patronen klynker,
Ja slipper hannem ikke, før
Hand over dig sig ynker.

131

Ey! skamme dig, Du Snylte-Giest,
Som ikke for en Skilling
Din G Ud og Konge tienlig est,
Og søger dog Bestilling,
Som vover at begiære Løn,
Og ej en Skierv fortienner,
Som dig ved Trygleri og Bøn
Alleene skaffer Venner!

Du kommer med Supplik; ja Gid
Du denne havde skrevet
I *Antonini Pii* Tiid,
Og under hannem levet!
See, dend Patron han hafde vel
Dig vant til Kuld og Heede,
Hvis ej, at sulte da ihiel
Udi din lade Reede.

Jeg sagde før: Ey! SKAMME DIG!
Men hvo er saa Blufærdig,
At hand hentyder sligt paa sig?
Hvo holder sig uværdig?
Jeg frygter ikke, at mig skeer
I dette fald *protester*,
Thi hver en Fuser sig anseer
Jo for en dygtig Mester.

134

Mand seer i alt Naturens Land
HVOR PHANTASIENS Stierne
Med sin Gevalt og Virkning kand
Forhexe Folkis Hierne:
Hvor deres Hovedt Sejer-Verk
Kand lade sig forrykke,
Hvor en INDBILDNING hefter sterk,
Som Stiil i Kaaber-stykke.

See! gaar mand til et Doll-Huus, da
Er der jo een og anden,
Som Griller haver jaget fra
Fornuften og Forstanden:
Af hvilke een gaar derud paa,
At Næsen er en Sabel,
Hvorfor hand beder Folk at gaae
Af Veyen for sin Snabel.

Een meener, at hand er af Blaar,
Og snart en Ild kand tænd e,
Hvor over hand og løber, naar
Hand seer et Lys at brænde.
Een gaar og Leer udi sit Sind,
Som den, der sig kan gjøre
U-synlig, og kand komme ind
Igiennem lukte Døre.

135

Een synes, at hand haver Horn
Hvor over hand vil stange:
Een, at hand er et Hvede-Korn,
Hvorfor hand bliver bange,
Saasnart som hand fornemmer til
En Fugl ham nær at være
I Meening, at den hannem vil
Opsluge og fortære.

Langt fra, at jeg ad disse leer;
Jeg meere ynker dennem.
Men naar jeg udi Tanker seer
Vor Verdens Børs igiennem
Der som et Doll-Huus er besat
Af kloge Grillen-fænger,
Da er det mig u-mueligt, at
Jeg mig kand bare længer.

Kiig, kiære Landsmand, ind engang
Til Verdens Huus-gesinde,
Du efter Alder, Stand og Rang
Skal tælle da der inde
Saa mange Giæcke runden om,
Som Mennisker tillige
Saa mange Daare-Kister, som
Gemacker, tør jeg sige.

Pik paa den allerførste Dør,
Der møder dig en liden,
Som ey blev vant fra Vugen før
For 5 a 6 Aar siden:
Som neppe ligger tør endnu,
Og meener sig dog moxen
Til Brude-Sengens Bis-lu-lu
Fra Riis at være voxen.

Hun holder nok af Børne-Verk,
Af Backelse og Sucker,
Hun syer *Adrienne*, Særk,
Og sligt til sine Ducker,
Men vogt at du dig icke dog
Med Børne-Snak udlader,
Thi hun sig holder meere klog
End Moder eller Fader.

Med Nacken hun ad dennem slaar
»Og gamle Giecke kalder;
»Thi (siger hun) min Fader gaar
»I Barndom udaf Alder,
»Vanvittig, taablig, gammeldags
»Min Moder er og næsten
»En dito ud af samme slags,
»Og duer ej for Resten.

»Hvad om de kom paa *Auction*?
»Hvem mon der skulde byde
»Een Skilling meer for hver Person
»End for en Hest med lyde?
»Hvad om mand vilde min Forstand
»Paa Vegt hos deres legge?
»Monn' icke baade hun og hand
»Blev giort til skamme begge?

»Hvad regner jeg det fierde Bud
»I Catechismus-Bogen?
»Jeg hverken lider Hoved-brud
»Af Luther eller nogen.
»Lad Børn bekymre sig om sligt,
»Jeg har for lang Tiid siden
»Giort nok udaf min Børne-Pligt,
»Da jeg endnu var liden.

»Min Fader og min Moder tør
»Jeg meer ej ved at hædre
»Som andre Kielling-Unger gjør:
»Ney det forstaar jeg bedre.
»De dermed nok kand liste sig,
»At jeg er dem beskizæret,
»Og at Naturen dem med mig
»Velsignet har og æret.

»For min skyld Mands-Personerne
»Sig i vort Huus forgaber,
»For min skyld udi Kirken de
»Ved Stolen staar og skraber.
»For min skyld tager de til hat,
»Og os beviiser Ære,
»Thi hver af dennem haaber, at

»Hand Sviger-Søn skal være.

Vend Ryggen. Thi du merker her,
Hvad Klocken den er slaget,
At Glutten af Indbilding er,
Forgiort og oppedaget
Fordi de gamle Giæcke ey,
Har straffet hendes Væsen,
Ey hende ført paa bedre Vey,
Og lagt en Ring i Næsen.

See disse an, hvor løber de
Og korser, naar hun gaber:
Dog ney! det er kun skam at see
Paa disse Kielling-Aber.
Gak fort til næste Cabinet
Der finder du een *Lea*,
Som meener sig at være ret
Dend skønne *Galathea*.

139

Slig Grille er hun kommen i,
Fordi en Øyen-Tienner,
Som gaar paa Kap og Fiskeri,
At fange forklæd-Venner
Har svoret paa for hende, at
Ey *Jupiters Alcmene*
Var nær saa hviid, saa rød og glat
Som denne hans *Helene*.

For alting gode Miiner hold,
Naar hun sig selv betragter,
Naar hun gjør Fryndser, Leg og Fold
Paa alle hendes Fagter,
I sær paa hendes Mund, at dend
Er Hig en Pibe-krave,
Saa du maae tænke, Hille-mænd!
Nu gaar den reent af lave.

Vær ærbar, naar hun spørger dig,
Hvad ny *Roman* du kiender?
Thi ald sin Læsning hun paa slig
Studering kun anvender:
Hun dig om hver en Martyr veed
At sige heele Sider,
Som haver lidt for Kiærlighed
Fra de Trojanske Tider.

140

Slaa Hænder sammen, og tilbed
I hende Lykkens Gaver,
At hun saa stor en Dejlighed
Til Medgift faaet haver:
Thi see, blant Prædikanter hun
Særdeles dend fordrager
Der hendis Skabnings-Munster kun
Til Text og Indgang tager.

Nok sagt; Lad hende fare saa,
Dog først begier af hende,
At du dend Ære have maa
Og hendis Broder kiende:
Hun raaber strax: HR. JOSEPH kom,
Her er en Stjerne-Kiger
Fra Østerland, som spørger om

Hvad got min Broder siger?

HR. JOSEPH kommer da her frem;
Som af en Fruer-Stue,
I sine Øyen angenem,
At lade sig beskue,
Forgylt med een og anden Ring
Fra Fruentimmers Hænder,
Og med *Faveur*-Baand rundt omkring
Besat i alle Ender.

141

Du fra de *Persers* Dronning da
Ham med en Hilsen ærer,
Som hans *Portrait* med Længsel fra
Hans smukke Haand begjærer,
Som ønsker, om det kunde skee,
I hendis Kammer-Boelig
Originalen selv at see,
Og døe desmeere roelig.

Hand spørger strax, om du forstaar
Nativitet at stille?
Med hvad for Held du hannem spaar
Sit Velfærts-Kort at spille?
Om hand, som af Naturen er
Et Kunst- og Mester-Stykke,
Skal ikke overgaae enhver
Til Hove udi Lykke?

Siig jo, og bild ham ind, at hand,
Som Jomfru-Cammer-Junker,
Skal blive til en mægtig Mand.
Thi see i Haabet prunker
Hand med dend gyldne Elephant,
Og synis blant de Høye
At skinne som en Diamant
I heele Rigets Øye.

142

Hand *Joseph* kalder sig dend Nar,
Og meener hver en Frue
Er hans *Madame Pothiphar*,
Som ham kun faar at skue:
Om Folk hand drømmer, som om Ax,
Der sig for hannem bøyer:
Hand lover dem Befordring strax,
Naar Kongen ham ophøyer.

Giør Afskeeds-Compliment, og gak
Fra denne Grillenfænger,
Til næste Naboe, hvis Gemak
Af Skilderier hænger,
Saa fuldt som Luuse-Torvet er
Af Huer, Strømper, Kapper,
Af Buxer, Skiørter, Klædninger,
Og andre gamle Lapper.

Det første hand dig spørger ad,
Er, efter hvem i Daaben
Du est opnævnet? Item hvad
Du fører i dit Vaaben?
Om din Tip-Olde-Fader var
Een oxer eller ugle?
Hvad Tegn hand udi Skioldet bar

Af Fiske eller Fugle?

143

Ved dette Spørsmal dristig vær,
Og svar med stille Lader,
At *Doctor Morten Luther* er
Din første Stamme-Fader,
Samt at din egen Fader bar
Sanct Peders Nøgel-Orden,
At hand en Landsbye-Hyrde var
Og vogtet Kirke-Hiorden;

Da skal du see, hvorledis hand
Skal harke, giøe og spøtte,
Hvor lit hand skal om Geistlig Stand
Og dends Studering skøtte:
Hvor hand skal lee af Messe-Serk,
Og Pibekravens Folder,
Som hand kun for et Spilleverk
Mod sine Ahner holder.

Taalmodig skal du herved staa,
Samt krumme dig og skrabe,
Og med en dyb Forundring paa
Hans Contrafeyer gabe:
Strax hand dig da fortæller om
Hvor de har tient i Hoffer,
At dend og dend af Beyren kom
Her ind med Kong CHRISTOFFER.

144

Gif agt, naar hand sit Folke-Fær
Saaledis gaar igiennem,
Hvordan hand springer hist og her
Forbi endeel af dennem,
Der synis ham som Klakker i
Hans Stamme-Bog at være,
Den eene for Forræderi,
Den anden for Vanære.

Du ikke destomindre ham
Lyksalig dog skal prise,
Som har saa rar Forfædre-Kram
Udi sin Boe at viise;
Endskiønt en Deel alligevel
Drog om og bad om Føde,
Endeel sig aad og drak ihiel
Og sudlervuren døde.

Men viid, at naar hand peeger paa
Sit eget sidste Stykke,
Du da tillige priise maa,
Hans Olde-Fædris Lykke,
Som ham i deris Afkom har,
Saa ypperlig en Herre;
(Da ingen dog af dennem var
Saa slet, han jo er verre.)

145

Holt der med op, og hannem tak,
Fordi hand saa anviste
Dig i sit Stamme-Huus, og gak
Til næste Daare-Kiste,
Der sidder en *Philosophus*,

Som meener vist, at *Bayle*
Er faren samt *Salmasius*
I ham med deris Siæle.

Fra *Sultan* og fra *Tartar-Cham*,
Du hilser ham tillige,
Som om hans Lærdom og om ham
Har hørt saa meget sige:
Du fra dend store Keyser i
Marocco ham forkynder,
Hvor høyt endog et Barbari
Hans store Viisdom ynder.

Alt dette tager hand imod,
Og meener, at mand kiender
Hans lærde Navn ved *Niger-Flod*
Og alle Verdens Ender:
Da hand dog knap en Fierding-Vey
Er uden for sit Rige
Bekjendt, ja tit hans Landsmænd ey
Af hannem veed at sige.

146

Hvad skeer? hand strax dig fører i
Sin lærde Skriver-Stue,
At du hans Skrifers Cancelli
Skal med Forundring skue:
Men vogt, at du ey spørger til
Borrichius og fleere,
Thi i dend lærde Verden vil
Hand som Monark regiere,

Hand viiser dig og til et Sted,
At see hans *Disputatzer*,
Endskiønt de ere pyntet med
Æsopiske Plumatzer,
At *Aristippus*, hvis hand kom
I færd at gaa i rette
Med dem, han rigtig spurgte om,
HVOR HAR DU STAALET DETTE?w

Men du skal lade som du har
Ey kiendt endnu til *Dato*
Saa skønne Skrifter og saa rar
En *Europæisk Plato*;
Da kløer du Øret allerbest
Med slige falske Toner,
Da kommer hand her frem dernest
Med hans *Orationer*.

147

Dem læser hand da op for dig,
Og spørger om du sandser,
Og merker hvor han idelig
Er fuld af *Elegantzer*.
Hvor Stiilen vel er overlagt
Med *Phraser* og deslige?
Hvor alting saa beqvem er sagt,
Som nogen kunde sige?

Du svarer Ja og tvifler paa
At *Cicero* vel kunde
Orationer skrive saa,
Og slig en Stiil udgrunde:
Endskiønt du veed, at det kun er

Udskreven af *Cunæus*,
Af *Lipsius*, af *Scaliger*,
Af *Neuhus* og *Barlæus*.

For Resten hand sit *Magazin*
Af *Manuscripta* priiser,
Endskiønt de neppe et Qvintin
Er bedre end Adviiser.
Og 12. Aars gammel Almanak,
At om de trykte bleve,
De da til Ild udi Tobak
Blev brugt som andre Breve.

148

Holla! for alting ey forgiæt
At bede ham instendig
Om nogle af hans Vers, som det
Der er dig høy-nødvendig,
Strax han dit Skib i Læster-Tal
Med Exemplarer lader,
Som du til Folk udlosse skal
Paa Stræder og paa Gader.

Forteli derhos, hvor dyrebar
Du hører dem skattere,
Saa *Kingo* selv er ikke rar
Og udi Moden meere,
Strax gjør hand dig Forsikring paa,
At Maane, Sool og Stjerne
Har aldrig kundet bryde saa
Vor *Tyhe Brahes* Hierne.

Hand synis, at med Lyst enhver
Bør læse dem igiennem,
Da dog de støder hist og her,
Og Veyene i dennem,
Er verre end dend lange Bro
For Heste som er lade,
Om Vinter-Dag ved Ringsted-Kro
Og Aved-Øre-Gade.

149

Naar denne Grovsmed haver dig
Nu viist sin Verksted-Stue,
Naar hand har ladet baade sig
Og alt sit Tøy beskue,
Naar du est kied af denne Snak
Og *Charlatanske* Bielde,
Da gak til nærmeste Gemak,
Og lad dig der anmelde.

Der sidder Een, som holder i
Sin Tanke og Forklaring
Sig for det STORE DYR udi
Sanct Hanses aabenbaring,
Der Hals og Been kand slaa i tu
Paa dig og dine Liige,
Fordi hand noget meer end du
Til Hove har at siige.

Ydmyg dig her, og der hos see,
At du ham ey forringer
HANS NAADE-Titel; (dog maa skee
ALLMÆGTIG bedre klinger,)
Thi viid, at med Kong *Cyrus* i

Forvandskab hand sig regner,
Og af det femte Monarki
Sig Herre-Navn tilegner.

150

Hand af Opvartning gjør sig til,
At alle ham tilbeder,
At alle ham behage vil
Og til Patron udleder,
At hannem daglig henger paa
Tre, fire Regimenter,
Saa vel af Store, som af Smaa
Afgudiske *Clienter*.

Hand roser af, at hand saa svar
Og overflødig Næring
Af *Dedicationer* har
Af Vers og af Foræring,
At dersom Folk, som selger Thee,
Kusiner og deslige,
Saa megen Tilløb havde, de
Da hastig bleve rige.

Alt dette skalt du høre an,
Som Svaghed af dend Sterke,
Og mægtig Client-Tyran,
Og dig ey lade merke,
At det engang kand gaae ham i
Hans høye Magt omsider,
Som *Bellissarius* udi
Justiniani Tiider.

151

Hvad da? saa løber baade du
Og andre fra hans Dørre:
Saa kommest hand ey meer ihu;
Saa er hans Hof ey større
End *Görtzes* udi hans Arrest,
Og saa bestaar hans Venner
Alleene af en Snylte-Giest,
En Kudsk og Kammer-Tienner.

Tys! lad ham i hans Phantasie
Kun have meer at sige
End nogen *Primas Regni* i
Det Polske Konge-Rige;
Men naar du dig har staaet tret
Og dine Øren skammer
Sig ved at høre meer af det,
Da gak til neste Kammer:

Du paa en Trefod finder der
En selv-klog modig Stakel,
Som sig indbilder, at hand er
Apollinis Orakel,
Og at hand af Naturen har
Priviligeret Naade,
I alle Ting med kloge Svar
Guddommelig at raade.

152

See! vilt du føle Pulsen ret
Paa hans Forstand og Hierne,
Da priis dig lykkelig i det,

At du saa høy en Stierne
Paa Himlen haver, at du dend
Kand see, som ey har Liige,
Hvis Viisdom haver meere end
Kong *Salomons* at sige.

Paa Timen løser hand for hans
Indbildings Giekke-Pose,
Og fanger an af sin Forstands
Oplysning sig at rose;
Hvad Sværm, fordi hand er saa viis,
Hand har om sine Dørre,
At hos *Fleury* udi *Pariis*,
Dend kand ey være større.

Hand anker paa, at Kongen, før
Hand noget Verk fuldfører,
Hand da ey ham dend Ære gjør
Og hans Betænkning hører.
Hand vil i alle Folkis Port
En Pose-Kiger være,
To Buxer kand ey blive giort,
At hand dem jo vil skiære.

153

Bring ham paa Snak om *Czaren*, see,
Hand siger strax sin Meening,
Hvor *Assow* faldt til Tyrkerne,
Ved daarlig Freds Foreening,
At hvis hand havde været med,
Hand da saa u-besindig
Ey havde sluppet sligt afsted,
Men været meer spidsfindig.

Om *Malborough* saa vel som om
Eugenius hand taler,
Og dømmes misfornøyet som
Om halve *Generaler*,
At hvis mand Fuldmagt havde ham
Betroed fra Østerrige,
Da skulde Tyrken faaet skam
Og Frankerig tillige.

Hvad Kirke-Staten sig angaar,
Da undrer hand ey meere,
End at den gode Bisp forstaar
Ey bedre at regiere
En geistlig Stiftets Underdan,
En u-regierlig *Lector*,
En halvgal Provst og Capelan,
En overgiven *Rector*.

154

Ved Bye- og Lands- og Herridts-Ting
Hand dette eene roser,
At *Advocater* kør i Ring,
Og spiller Bold med Skoser,
At Dommeren saa kunstig veed
I Retten at lavere
For Venskabs skyld, for Gavmildhed
Og andet saadant meere.

For Resten er hans Phantasie
Ey vel tilfreds med noget,
At Lov og Ret, at Politie

Og alting jo er kroget,
At Søe- og Land-*Etaten* jo
Paa bedre Fødder stode,
Hvis Kongen vilde ham betro
Sin Krigs-Hær og sin Flode.

Imedens hand saaledis nu,
Mod heele Verden praler,
Da vogt for alle Ting, at du
Ey leer, ey heller taler,
Hvor med du ligesom kand slaae
Ham paa hans Mund og Øre;
Thi see, hand Ordet eene paa
Sin Prækestool vil føre.

155

Lad ham kun være i dend Tro,
At frem for nogen anden
Naturen ham har givet to
Talenter i Forstanden,
At hand som en *Chineser* meer
Og bedre med sin eene
End nogen *Europæer* seer
Med begge Øyensteene.

Lad hannem dadle i Forstand
De beste *Cardinaler*,
Alexiwitz, *Louis le Grand*,
Og alle *Generaler*,
Hand er dog gal, i hvad du gjør
Lad hannem derfor fare,
Og gak til neste Kammer-Dør
Til Spørsmal der at svare.

Der sidder Een med hvide Haar
Paa Lænnestoel og Skammel,
Som hen ved Fiirsindstive Aar
Er allerede gammel,
Som tykkes sig at have saa
Fremdraget sine Dage,
At hand til Himmels burde paa
Eliæ Vogn at age.

156

Dend BERLENBURGSKE Bibel har
Hand liggende ved Haanden,
Som er ham meere dyrebar
Af Tolken end af Aanden:
Hand sig i intet skyldig veed,
Hvorfor hand alle Tider
Om Titel udaf HELLIGHED
Med PHARISÆER strider.

Hand dig forsikrer, at hand ey
Har seet sin Næste trænge,
Før hand ham paa dend halve Vey
I møde gik med Penge.
(Men viid, at hvor hand laante hen,
Hans Skyldner der beklager,
At hand tog tyve-fold igjen,
Som Bonden af sin Ager.)

De Ti Guds Bud hand meener sig,
At have rigtig holdet,
Fordi hand ikke falskelig

Har svoret, eller troldet:
Men see, hand taler intet om
Hvor meget hand har drukket,
Hvor mangan gang hans Christendom
Har over hannem sukket.

157

Hand roser af hvor flittig hand
I Kirken haver gaaet,
Og hvor hand har for alle Mand
Som et Exempel staaet,
Hvor hand paa Knæ har gjort sin Bøn
Med sammenlagde Hænder
For Kirken, Kongen og hans Søn
Og alle Landets Stænder.

Med viid at, naar hand gik derfra,
Og før hand hiem var kommen,
Hand havde alt paa Veyen da
Forgiattet Christendommen,
At, om man spurte hannem ad
Hvad hand paa Hiertet lagde,
Hand neppe huuste længer, hvad
Hans selv og Præsten sagde.

Af Skriftens Bog hand gjør sig til
At han veed meer at sige,
End mangan Præst af Huus-Postil
Af *Luther* og deslige,
At hand saa vel er grundet, som
De beste Kirke-Fædre:
Men see hans Levnet efter, om
Hand derfor er des bedre.

158

Set Prøve paa ham, spørg ham ad,
Hvordan hand sluttet haver
Sit Testament? til hvem og hvad
Hand giver Siæle-Gaver?
Du da forordnet finder der
Saa meget til hans Venner,
Saa meget til hans Jorde-Fær,
Saa meget til hans Tiener,

Men merk hvor denne Helgen sig
Mod det gemeene beste
Besmittet har med Arve-Svig
Mod GUD og mod sin Næste:
Giv agt, om hand har Kirker skænkt
Saa meget som en Daler,
Om hand paa Skoler haver tænkt
Og arme Hospitaler.

Lad sidde da det gamle Vrag,
Og sine Jertegn priise,
Som hand har øved Dag fra Dag
I Christendom at viise!
Gak fort! lad hannem lyve for
Sig selv i sine Tanker,
Og see, om hand ved FADER VOR
Sig ind i Himlen banker.

159

Gak nest op til, der sidder dend,

Som haver skrevet dette,
Som nep er meer forstandig, end
Det Lam, der gik i Rette
Med hin *Æsopi* Ulv, fordi
Hand det opluge vilde,
Da dog Naturen lader i
En Ulv sig ey formilde,

Saaledes gaar det og med ham:
Ald U-dyd vil hand hævne,
Den vilde Tiger gjøre tam,
Og slette det U-jævne;
Hand for sig selv en Landstings-Ret
Mod heele Verden fører,
Tilspørger Folk om det og det,
Og Vidner overhører.

See! spørger du ham hvo der har
Forordnet ham til Dommer?
Du kun et *philosophisk* Svar
Derpaa af ham bekommer,
At dend *Commission* ham er
Af *Socrates* paadraget,
At dømme og forfølge hver
En Hoved-Skielm til Kaget.

160

Men hav dend stakkels Mand undskyld
At hand sig saa formaster,
Og er med Nidkierhed opfyldt
Mod sine Tidens Laster:
Hand mindis ey, at *Socrates*
Er død med sine Dyder,
Og at en Ræv dog bider Giæs
Hvor meget mand end skyder.

Lad ham i Fred omløbe med
Sin Liimstang udi Haanden,
At feye hvert et u-reent Sted
Og at uddrive Aanden,
Som spøeger i hans Naboes Huus,
Hvorfor hand knap faar soved,
Ret som han havde Flagermuus
Og Bremser i sit Hoved.

Lad ham med Ro arbeyde paa
Sit Luud-Bad at oprette,
Hvor ved han Verdens Tarter blaa
Og sorte Huud vil tvette.
Hans Skiers-Ild dog ey rense kand
De sudlervurne Siæle;
En Hore vil dog have Mand
Og Tyven vil dog stiæle.

162

PHILOTIMUS, en ærlig Mand,
Forsøgt iblant Kalmuker,
Forsøgt i Verdens Jøde-Land
Og blant dends Mameluker,
Forsøgt i Venskabs falske Vegt,
I allehaande Farer
Blant de *Herodiansers* Slegt,
Kosaker og Tartarer:

Da hand omsider merkte, at
Hans Levnets Aften-Alder
Flux lakked ad den lange Nat,
Hand sine Børn fremkalder,
Og viiser dennem Lykkens Ar,
Hvorleedes hand var plukked,
Og utro Venskabs Merke bar,
Forhugged og forstukked:

Hand viiser dem sit gamle Haar,
Der tilig graa var blevet,
Og mestendeel i unge Aar
Ved Falskheds Kam afrevet,
Før selv Naturen fik Forlov
At farve disse Blade
Forsølvet, eller af sin Skov
Dem at afplukke lade.

163

See (siger hand) mit Endeligt
Og Afskeed er forhaanden,
Jeg tænker derfor paa min Pligt,
Før jeg opgiver Aanden,
At viise eder, hvad Compas
I maa nødvendig følge
Ved eders Levnets Rooer-Glas
Paa Verdens Søe og Bølge.

Jeg tvifler ingenlunde paa,
At, ligerviis som Kager
Og Sukker bedre for de Smaa
End Hug og Riiset smager,
I ogsaa heller en Postey
Af Lykkens Haand vil have,
End tygge dends gemeene Dey,
Og mulne Skorpe gnave:

Men først jeg maa erindre her,
At ligerviis som Dukker
For Sundheed ikke tienlig er
Af Hunning eller Sukker,
Saa er formeget Got ey got,
Da det gemeenlig hendes,
At Vellyst med en Bankerot
Paa gode Dage endes:

164

Dernest om I vil have sødt,
Skal Venskab sukret være,
Om I vil ikke leve dødt,
Skal Venskab Livet nære,
Om I vil sove tro og tryg,
Skal Venskab være Pudn,
Lyksalighed er altid syg,
Som Venskab er foruden.

Men her I atter merke maa,
Hvad sig til Venskab passer,
At Venner som kun ere faa,
Er deelt i mange Classer,
At I et Livløs Skilderi
Ey for et Legem tager,
Som der er Liv og Aande i,
Og eder saa bedrager.

Først er her Venskab, som er giort
Ved Egteskabs Forpligter,
Som jeg anseer for noget stort,
Naar Troskab ikke svigter,
Ja for en Fæstning og Castel,
Hvor Ærligheden strider
Som Commandant, og figter vel
Udi Beleyrings-Tider.

165

Men her det ofte gaar, som i
Historier beskrives,
At der begaas Forræderi
Og Skandsen overgives,
Og at, naar Manden bliver til
En Fange, og maa trænge,
Hans Hustru da ey hielpe vil
Og løse ham med Penge.

(Lib. c. 7)

Mand hos *Valerium* kun to
Exemplar anført finder,
Paa ret bestandige og tro
Fornemme Egte-Qvinder
Sulpitia og *Thuria*,
Som uadskildte vare
Fra deres Egte-Herrer, da
De var i Nød og Fare.

For Resten er der dette i
Naturen at betragte
Af Ven- og Egteskabs Værdi,
At hiint er meer at agte
Og Egteskabet overgaar,
Thi vil mand Venskab tage
Fra Egteskab, et Legem staar
Da uden Siæl tilbage.

166

Til Egteskab mand lader tit
Af en utidig Brynde,
Af Haab til timelig Profit
Og Ære sig tilskynde,
Mand derfor seer i Egteskab
Saa meget Ond regiere,
Ukierlighed, ja ofte Drab
Og andet saadant meere.

Men Venskab, som mand kalde kan
Et Egteskab i Sindet,
Som stiftes af en sund Forstand,
Unødt og u-forblindet,
Det kand sig udi Venne-Nød
Ey meere selv fornegte,
End Guldets udi Ildens Glød,
Naar det er reent og egte.

Nest Egteskab da skulde mand
Vel være i dend Meening,
At Slegtskab ikke andet kand
End give god Foreening,
At dend i Venskabs-Fordring var
Berettiget for nogen,
Som selv Naturen heftet har

Til Stamme-Hoved-Bogen.

167

Men naar mand sig i Nød og Trang
Til Slegttinger vil helde,
Da ere disse mangen Gang
Som Væggen, der af ælde,
Uvis og faldefærdig staa
Paa Hinke-Krøbling-Fødder,
Som Krykken, der kun lit formaar
Som Træ med raadne Rødder.

Til klar Beviislighed herpaa
Jeg eder skal fortælle,
Hvad jeg har fristet selv i saa
Bedragelig Tilfælle,
Hvorledes jeg er skuffet mod
Forhaabning i min Vaande
Af dend, som fælles Hierte-blod
Og Moders Liv gav Aande.

Med faa Ord sagt, min Broder kom
Engang til mig, og trængte,
Af Frygt for en Indførsels-Dom
Med Hovedet hand hængte,
Bedrøvet hand af Øyne saae,
Fordi fra Handelsmanden
I Lybek ham paa Halsen laa
En Vexel efter anden.

168

Hand klagede sin Nød med Graad,
Han vree væmodig Hænder,
Hand vidste sig ey nogen Raad,
Hvis ikke Slegt og Frender
Ham under Arme greeb, og fra
Hans Manere befriede,
Da hand sin Tiid i Altona
Kom ellers til at slide.

Jeg holt det for en Synd og Skam
At spare Capitaler
I Broders Nød, jeg sendte ham
Sex hundrede Rigsdaler,
Med Vilkor, at, i fald jeg fik
Dem siden selv fornøden,
Hand dem paa ærlig Broder-Skik
Betalte ufortrøden.

Hvad skeede? da hand reddet var,
Og jeg igien omsider
Selv savned Meel udi mit Kar
Formedelst dyre Tider,
Blev efter Broderskabet hand
Af mig om Hielp anmodet,
Da jeg fornåm, at ofte Vand
Er tykkere end Blodet.

169

Kort sagt, jeg havde lovet for
En Ven, der arm var blevet,
Hvis jeg ey i hans slette Kor
Mig havde tilforskrevet,
At være god for Mandens Gield

Saasnart i Dag som Morgen,
Men see, jeg havde samme Held
Som fleer, der gaar i Borgen:

Jeg vidste ey af noget, før
Mand sagde mig paa Gaden,
At Manden havde lukt sin Dør,
Og var rømt bort af Staden,
Hvorover jeg i Stikken stod,
Da Skyldneren slog Hale
I Vand med mig, og efterlod
Mig Gielden at betale.

I denne Skynding gik jeg til
Min Broder, og anmeldte
Min utro Gieldners Mesters-Spil,
Hvorledes hand giengeldte
Min Trofasthed, og bad derpaa,
Hand vilde mig forstrekke
Et hundred Daler, og mig saa
Dend Torn af Foden trekke.

170

Min Broder svarte mig, at hand
Mig ikke kunde ynke,
Som hialp paa en bedragersk Mand,
Fordi hand kunde klynke,
Hand lod mig høre, at det var
Et ufornuftigt Stykke,
At gjøre sig til Lykkens Nar
For fremmed Folkes Lykke.

Jeg svarte ham, at gjøre got
Mod dem, det ey fortienner,
Er guds Natur, og ingen Spot,
Og mindst mod gode Venner,
At gjøre intet got, er slet,
Og hører til Fæ-Forstanden;
At gjøre meget ondt, er ret
For dend, mand kalder Fanden.

Min Broder tog lit Snuftobak
Herpaa, og pynsed længe,
Erindrede derhos sin Tak
For mine laante Penge,
Men bad, jeg vilde tænke paa,
At Tiderne var slette,
Og derfor ey for nøye gaa
Med Broderskab i Rette.

171

Hand viiste mig til dend og dend,
Som vare meere riige
Undskyldte sig med Piger, Svend,
Med Børn og meer deslige,
Hand spurte, om jeg hannem Pandt
Og Haandskrift vilde give:
Hvorved mit gandske Haab forsvandt,
Og jeg det lod forblive.

Imidlertiid da Lykken saae,
Hvor slet jeg blev belønnet,
Hvor lit der blev i Nøden paa
Min Redebonhed skiønnet,
Tog dend mig an, og stod mig bi,

Og mig igien lod finde
Min Regning i et Lotteri,
Til Skaden at forvinde.

Der jeg et Nys om dette fik,
Da, før det nogen viste,
Jeg til min eene Svoger gik,
Hans Hielpsomhed at friste,
Jeg bad, at hand vort Svogerskab
Dog ikke vilde glemme
I min Betryk og Penge-Tab,
Men der var ingen hiemme.

172

Jeg derpaa gik fra hannem hen
Til Een, som havde været
Min salig Faders gamle Ven,
Og mængen Gang foræret
Mig i min Barndom Sukker-Brød,
Ja undertiden Penge,
Ham bad jeg hielpe i min Nød,
Ham bad jeg og ey længe:

Hand svarte, skjønt hand havde ey
Just daglig Mynt tilreede,
At hans Ducater viste Vey
Til Redning at opleede,
Og hvis de kunde ey forslaa,
Da vilde hand forskrive
Sig til i Borgen selv at gaa
Og Haand for mig udgive.

Jeg takkede, som mig tilkom,
Og sagde ham, at dette
Alleene var en Prøve, som
Jeg vilde paa ham sette,
At mine Frender udaf ham,
Som var mig gandske fremmed,
Desbedre kunde see sin Skam
Og Troløshed beskæmmed.

173

I Unge (sagde hand) forstaar
Heraf, at Venner kiendes,
Ey i en Springedands, men naar
Os Lykke-Been-Brud hendes,
At mand ey tit paa Nødens Dag
Kand tro sin Egen meere,
End Skipperen et Christen-Flag,
Paa Tyrkiske Galeere.

Naturens Lovbog synes vel,
At dend i Nøden tienner,
Og Øyensynlig gjør Forskiel
Paa Fremmede og Venner,
Men viider at et Venskab, der
Paa Dydens Perle-Moder
Undfanget og opfostret er,
Gaar for ved Slegt og Broder.

Jeg derhos og maa melde om
De Gunstige Patroner,
Der ofte ere ligesom
Fordervede Limoner,
Som synes nok at have Saft,

Fordi de haver Farven,
Men til at lædske mangler Kraft,
Naar mand behøver Marven.

174

Ja, at jeg skal fortælle, hvad
For Vrid jeg selv i Livet
Har haft af dette Lokke-Mad,
Og været nær forgivet,
Fordi jeg tænkte, min Patron
Var mig saa vis, som nogen
Lovskikket *Obligation*,
I Landstings-Pante-Bogen.

Da var jeg i min Ungdom i
En Herres Huus antaget
Saa vel, som om jeg derudi
En Myndling var opdraget,
Hand svor at hielpe mig, saasnart
Som Lykkens Dør blev aaben,
Men holdt ey meer, end manges Part
Af Faddere ved Daaben.

Jeg troede ham paa Ord og Eed,
Men see mig siden feylte
Hans gode Paaskrift og Beskeed,
Da til en Brud jeg beylte,
Hand lunken skrev paa min Supplik,
Hand stræbte for sin Egen,
Og Voldt, at jeg derover gik
Med Kurven udaf Legen.

175

Da jeg saaledes saae mig en
Papist at have været,
At jeg en Dødning-Helgens Been
Forgieves havde æret,
At mit Befordrings-Haab var falsk,
Tog jeg for min Velynder,
Hvis Haand og Hierte var spedalsk,
Selv Himlen til Formynder.

Hvad skeede? See, min Aften-Graad
Dend blev til Morgen-Latter,
Min Himmel selv mig sendte Raad,
Jeg mig anmeldte atter
Hos Kongen, hvor Hans Høye Mænd
Ved Deres Forestilling
Udvirkede mig naadigst dend
Forønskede Bevilling.

De fromme Herrer saae, hvordan
Min Velfærds Saar var blodig,
De hørte mine Sukke an
Ømhierted og væmodig,
De bragte mine Taarer frem
Paa allerbeste Maade,
At Majesteten maatte dem
Ansee med ynksom Naade:

176

De tålte for mig, som for een,
Der havde været Dennem
Paarørende i Kiød og Been,

De trængte og igiennem,
Endskiønt Monarken havde min
Ansøgning plat affslaget,
Og see, Patronen stod med sin
U-egte Gunst bedraget.

Bemelte Herrer ere nu
I Graven, Een undtagen,
Men jeg skal komme Dem ihu
I Deres Aske-Lagen,
Fordi De Haanden rakte mig
I Havs- og Skibbrud-Nøden,
Fordi De vilde vove sig
At redde mig af Gløden.

See kiære Børn, det vilde for
Vitløftig eder blive
At høre mine Levnets-Kor
Udførlig at beskrive,
Hvorledes jeg har tit forsøgt
Utroskabs Skalke-Stykke,
Hvor Venne-Spøgelser har spøgt
Med mig og med min Lykke.

177

De Lærde disputere vil
Om der skal ogsaa være
Tvetuller i Naturen til,
Jo, Verdens Venner ere
Tvetuller, det befinder dend,
Som de med Ord forblinder,
At de i Medgang ere Mænd,
Og udi Modgang Qvinder.

Til Slutning jeg advare maa,
At I omgaaes varlig
Med Venskabs-Pagter at indgaa,
Da Verden er saa farlig,
At I er med Betænksomhed
Som de Italienner,
Ey som Frandsoser strax bereed
Til at antage Venner.

For Resten vogter paa en sledsk
Omgængelse og Miine,
Thi Hiertet der er gierne tredsk,
Hvor Folk er meget fiine,
Og, om I sikre leve vil,
Da viider, at Oprigtig
Har intet Riim at passe til
Saa vel, som til Forsigtig.

Imprim. J. F. Ramus

Den følgende satire »Den Latinske Skriver-Stue« er trykt i »De Luxdorpske Samlinger«, hvis første titelblad gengives.

179

180

Jeg nylig paa vort Posthuus sad,
Da Posten var ankommet,
Med andre fleer, at høre hvad
Mand skrev om Keyserdommet,
Hvad *Cardinalen* i *Paris*
Vel havde udi Gærde,
Samt i den Russiske *Avis*

Hvad nyt der var paa Færde:

Postmesteren os til Gefall
Paa *Frankfurt* strax begyndte,
Og os det Tydske Keyser-Vall
Med andet nyt forkyndte,
Derefter gik hand ind at see
Sin Breve-Sek igiennem,
Og for at faa os til at lee,
Kom ind med et af dennem.

Vi med Forundring længe saae
Paa Skikkelsen af Brevet,
Men undrede end meere paa
Den Titel, som var skrevet
Deruden paa *Monsieur, Monsieur*
Kield Madzen Sækkepibe,
Dernest *Tres humble Serviteur*
Presentement a Nibe

181

En høyfornemme verdslig Mand,
Som var med os tilstæde,
Som havde meget god Forstand,
Fik største Hiertens Glæde
Af denne kunstige Skribent,
Som hand vel torde svære,
At det en høylærd ung Student
Ufeilbar maatte være.

Hand greb til Blyants-Pennen, og
Af disse sorte Kunster
Tog Tegning i sin Tegne-Bog
Paa Titel-Form og Munster,
Thi slige Breve (sagde hand)
Fra lærde Folk jeg giemmer,
Og i den Handel være kand
En Breve-Kniplings-Kræmmer.

Hand undrede sig meget paa,
At fra latinske Skoler
Letfærdighed mand jevnlig saae
I Stiilens *Caprioler,*
At Geistlige ey blev ved vor
Medfødde Sprogges Gloser,
Men at de der i steden for
Er tinted af Frandzoser.

182

Hand negted ey, at, dersom hand
I Skole havde gaaet,
Og under en fornuftig Mand
Latinsk Oplysning faaet,
Hand da jo kunde ved sin Pen
Havt got udaf studering
I mange Poster, samt i den
Latinske Bogstavering.

Jeg haver (sagde han) en Søn,
Min lille skelmske *Ole,*
Hans Morgen- og hans Aftenbøn
Er om, at hand i Skole
Maa komme blant de andre smaa
Studerende Krabater,
Hand raaber uophørlig paa

Aurorer og Donater.

Hand foreholder mig, hvordan
Forvalter *Lamberts Sønner*
Jens, Friderich og Christian
Omkostningen belønner,
Som Faderen har gjort paa dem,
Hvor vakkert de studerer,
Hvorledes de er kommen frem
Og bleven *Secreterer*.

183

Kort sagt, den Pusling med Gevalt
Forblive vil ved Bogen;
Jeg siger ja, men frygter alt
At jeg faaer Spot af Pogen,
At, om hand bliver lærd engang,
Hand Nykker faar tillige,
Som blant de Lærde gaar i Svang,
Og sig ey lader sige:

Jeg frygter, at hans Væsen da
Urimeligt vil blive,
At hand som efter *Algebra*
Vil tale eller skrive,
At hand paa Brandstød- eller paa
Et Provste-Brev vil tegne
Saaledes, at ald Verden maa
Ham blant Phantaster regne.

En høy indbildisk Klokker, som
Var lærd i sine Tanker,
Til Uheld i det samme kom,
Paa Forstu-Dør hand banker
Med Brev til »*Universitets*
»*Pedell, Hr. Fortunatus,*
»HANS KONGELIGE MAJESTETS
»Vellærde *Attestatus*.

184

Sit Brev leverte hand, og gik,
Og derpaa blev der atter,
Da hin det udi Hænder fik,
En overmaade Latter.
Ey (sagde hand) hvad om vi saae
Vel dette Brevs Indvolde?
Hvad Pølse-Mad og Finker maa
Det ikke indeholde?

Det er vel stillet ligesom
Det Vers var sat paa Skrue,
Hvormed en Landsby Præst fremkom
Til Landsens Høye Frue,
Den Tid hand vilde være Bisp,
Hand bad, HUN TIL DEN ÆRE
KONGEN VED SIN NAADES RISP
HAM HIELPSOM VILLE VÆRE.

Herpaa vort Selskab over alt
Istemmede tilsammen,
Enhver af dem kom med en Palt
Af Skriver-Luse-Krammen
I de Latiners Danske Stiil,
Den mange vanskabt støber,
Og dermed ligesom *April*

Og med en Liimstang løber.

185

Den Eene os fortalte, da
Hand udi Jydland tiende,
Og Herren døde hannem fra,
At Een et Vers indsendte
En *Capelian* af *Aarhuus* Stift
Til Gaardens Sørge-Stue
Med dette lidet Trøste-Skrift
For Børnene og Frue:

»Velbaarne Frue, jeg i hendes Sorg beklager,
»At jeg er ikke en Mirakel-Plaster-Mager,
»Det smerter mig, at hun i salte Taare-Bylter
»De smukke Øyne og den hvide Kind indsylter,
»Det gjør mig ondt, at jeg skal hende *condolere*:
»Dog hvad? Hun intet ondt sig har at *reprochere*,
»Hun veed jo, at de Børn, hun haver ved sin Herre,
»Med god Samvittighed tilhobe egne ere.
»Hun gjorde ham jo ey til Hanrey nogensinde,
»Hun taalte at hand gik til en og anden Qvinde:
»Naar Lykken hannem gav af sin Krabaskes Snerte,
»Var hun *Confectio Alchermes* for hans Hierte:
»Naar hand med sin Krabask var færdig Folk at myrde
»Da var hun som et Faar imod sit Huses Hyrde,
»Ald Verden hendes Dyd jo veed af Rygtets Bielde,
»En Apoteker snart sig skal igien anmelde,
»En Beyler meener jeg til Saaret at *curere*:
»Got Taal imidlertid min Frue balsamere.

186

Dernest oplæste den Person
Os nok et andet Stykke,
En Præstes Brev til sin Patron,
Hvori hand ønskede Lykke
Paa Grædsk, Latin og Dansk i Fleng
Fordi der i hans Stue
En Junker laa i Barselseng
Ved Siden af hans Frue.

Skribentens Indfald vare de,
Saavit jeg kand erindre,
»Hand kyste lille Junkers Blee,
»Hans Kone ikke mindre,
»Hand ønskede, at den Lille snart
»Forstand ey maatte samle,
»Da Børn udaf en vittig Art
»Ey gierne bliver gamle.

Af det Hebraiske hand og lod
Iblant indflyde noget,
Da Herremanden ey forstod
En Tøddel udaf Sproget,
Ja Vidste knap sit Moders Sprog
Og dessen Elementer
At læse *Brochmand, Hvidfeld* og
Vort eget Lands Skribenter.

187

Bemelte Geistlig Mand udi
Sin Slutning udaf Brevet
En Overskrift til Junker i
Sin Vugge havde skrevet:

»Her hviler vores Herskab paa
»Sin Lykkes Silke-Pude:
»Gid hand en Kiender blive maa
»Af Heste, Køer og Stude.

Alt dette med Taalmodighed
Anhørte jeg saalænge,
Indtil jeg blev omsider kied
Af de forslidte Strengede:
Postmesteren vor gode Vert,
Sig til sit Kammer skyndte,
Og brød den Skumlen over tvert,
Da jeg igjen begyndte:

Hør (sagde jeg) I brave Mænd,
Jeg ikke mig udgiver
For Stiile-Mester, eller den,
Der exemplarisk skriver;
Men da I mod en geistlig Pen
Saaledes gaar i Rette,
Tillader mig, at jeg igjen
Maa sige eder dette:

188

Jeg negter ingenlunde, at
Blant dennem, som studerer,
Er mangan narrisk Abekat,
Der selsomt bogstaverer,
Der gjør saa plumpe Kragetær,
At, hvis hand kom i Skolen
Til *Zacharias Olsen* her,
Da kom hand over Stolen:

Jeg negter ey, at mangan vor
Studerings-Frende stiiler,
Saa hand Vidunder er derfor,
Saa Cancelliet smiiler,
Saa Bisp og *Universitet*
Ved ham sig ofte skammer,
Der bliver af en Dreng beleet
Paa verdslig Skriver-Kammer.

Men om I ey fortryder paa,
Jeg siger eder sanden,
Da er der ikke heller faa
Af dem i Verdslig Standen,
Endog fornemme Embeds-Mænd,
Der skrive eller regne
Langt meere fuskeragtigt end
Endeel af vore Degne.

189

Jeg kunde een og anden til
Exempel her anføre,
Men jeg blant dennem ingen vil
Sin Svaghed lade høre,
Jeg hverken vil ad dennem lee,
Ey heller vil jeg græde
Fordi en Geistlig Reglerne
I Stiil kand overtræde.

Imidlertid I gode Mænd
Med Kappe eller Krave,
Som haver været under den
Latinske Tugt og Ave,

Som haver for *Grammatica*
Og for *Syntaxis* faaet
Saa mange Ørefigen, da
I har i Skole gaaet:

Forteller mig, hvad er dog det,
Som eders Stiil fortryller,
At den er ikke jevn og slet,
Men fuld af Narre-Krøller?
Hvad skal de Mare-Lokker til,
Hvorned I den behænger?
Er det, fordi I hede vil
En Giek, en Grillenfænger?

190

Har *Jesuiten* eder bragt
Til saadan Skriver-Væsen?
Dem Prinds *Ragozcy* med Foragt
Har kastet udi Næsen,
At under deres Disciplin
Mand lærde Mænd kan blive
I Pluddren af spedalsk Latin,
Men Sinker til at skrive?

Maaskee I meener, at en reen
Naturlig Stiil sig skikker
Ey til en Lærd, men en gemeen
Skerslip og Kiedel-flicker
At andre eder dyrke skal,
I uretviise Stakler,
Blant de Udødeliges Tal
For eders Pens Mirakler?

Af eders Breve har jeg i
Mit Pakhuus heele Tylter,
Hvor somme løber løbsk udi,
Hvor somme gaar paa Stylter,
Hvor andre kommer ligesom
Fremkrybende paa Krykker,
Dog hvad? jeg vil ey melde om
Deslige Giekke-Nykker:

191

Men at jeg skal bekiende, hvad
Mig allermeest fortryder,
Som mand maa pege Finger ad
Iblant Skribenter-Lyder
I geistlig Skriver-Stue, da
Ey noget stinker meere,
End naar der flyder Galde fra
Den Ordens Penne-Fiere.

Jeg haver mange Indleg læst
Til By- og Landstings-Retter
Fra en og anden Provst og Præst
Af dem, som gierne tretten
Jeg haver læst dem med en stor
Foragt, thi de gemeenlig
Af Brok- og Reve-Underfoor
Er stinkende, ureenlig.

Jeg nylig hørte Et udi
Et Selskab at oplæse:
Ey phy! det var et Aadsel i
Det heele Selskabs Næse:

En Børstenbinder skulde det
Bekiendt ey ville være,
Og paa saa sort et Tavle-Bret
Forsverte Navn og Ære.

192

Skribenten gav sin Vederpart
Et Stød af hans Forfædre,
Endskiønt hans egen Æt og Art
Ey paa et Haar var bedre:
Hand vrægede ham, at hand var
En Verdslig, ustuderet,
Da den studeerte dumme Nar
Af ham dog blev fixeret.

Hand fik hans Legems Skabning fat,
Hvorpaa ey var at sige,
At han var tyk og undersat,
Med andet meer deslige:
Kort sagt, i hvor mand saae sig om
I Stiilen af *Processen*,
Saa allevegne forekom
Et Gienfær af *Claus Jessen*.

Ey phy for Skam! Her *Sehsted*, om
Du skalt i Sagen dømme,
Da døm deri saaledes, som
Det kand en *Sehsted* sømme:
Lad tre Lod Sølv ey være nok
For denne vilde Basse,
Tænk paa en fattig Enke-Blok
og paa *Justitzens Casse*.

193

Jeg snarere skal bede for
En ulærd Soldesetter
End for en anden, der er vor
Studeerte Ordens Fetter:
Thi dersom hin er plump og grov,
Saa bliver hand den samme,
Og geistlig eller verdslig Lov
Saa stort sig ey tør skamme.

Men naar en Geistlig figte vil
Med Skieldsord ubeskeden,
Da er jo disse Vaaben til
At skænde Geistligheden,
Samt til at dræbe Dyden, som
Fornemmelig skal være
Studerings ægte Jomfrudom
Og Lærdoms største Ære.

Nok sagt: Men see her er i den
Latinske Skriver-Stue
Et Kammer for Høylærde Mænd
Fremdeeles at beskue,
Et Kammer, hvor mand seer kun Dolk
Og Spyd og Svær til Feyde,
Hvorind jeg ustudeerte Folk
Undseer mig at geleyde.

194

Her gaar det løs paa Hug og Stik,
Her er Skribenter-Faner

Udgiort med Vaaben udaf Pik,
Af Prygl og Partisaner,
Hvorunder de som tienne vil,
Alaa ingens Ære spare,
Saa fremt de selv med Ære til
Det lærde Navn vil svare.

Den ene setter udi Band,
Den anden *contra*-stevner,
De farer frem med Ild og Brand,
Og neppe Livet levner,
Fordi de haver om et Ord
I Hoved-sproget Irring,
Ret saasom Himmel eller Jord
Kom derved i Forvirring.

Den ene taaler ingen, som
Er af en anden Meening,
Den anden vil ey høre om
Et Ord til Freds-Foreening:
De lider ingen Vedermaal,
Modstanderen de setter
I rette mod paa Brand og Baal
Som en forførisk Kietter.

Adieu Messieurs.

196

Gunstige Læsere! Endskiønt det lader ikke *Poëten Juvenalis* vel, at have to Tunger i een Mund, dend eene Latinsk, dend anden Dansk, dend første reen og flydende, dend sidste, tykmælet og stammende: Saa er hand dog nødt til i begge Tungemaal at lade sig høre. Hvorfor? De tvende berømmelige og lærde udenlandske *Professores*, *Jo. Alb. Fabricius* i Hamborg, og *Jo. Gottl. Kranse* til Wittenberg, hin udi sit andet *Volumine Bibliotecæ Latinæ* (udgiven Ao. 1721) pag. 736, denne udi sine Latinske *Novis Litterariis Ao. 1718. pag. 85*, have meldet om bemelte *Juvenalis* fiortende *Satyre*, ligesom dend allerede med min Danske Oversættelse, paa dend Tid var kommen for Lyset. Paa det nu velbemelte brave Mænds Beretning ikke skulle bedrage enten dem selv eller Effterkommerne, (endskiønt Deres priiselige Navn og Rygte tabte intet derved, endskiønt dend lærde Verden var derfor lige lykkelig) haver jeg taget mig for at spendere en liden Part af min Tid paa ermelte Arbeyd, ikke saameget for at anvende som for at fordrive dend, ikke for at fortienne dend allerringeste Tak, men for at undgaa Utak, og, om det var mueligt, at opbygge vore Tider, da det ikke er let at sige, enten Faderen ofte er Ældst eller Sønnen, enten Børn ere klogest eller Forældre, enten disse tugter hine, eller hine disse. Dersom mine kiære Landsmænd kand have nogen Nytte og Fornøjelse heraf, da nyder jeg en stor Belønning for en liden Umage: Hvis ikke, da faaer jeg en liden Belønning for en stor Urnage.

197

D. JUNII JUVENALIS

Fiortende SATYRA

Der er adskillig ond Bedriff,
Hvorved een Ære tabes,
Hvorved dend beste Dydens Skrif
Som ved en Klak vanskabes:
Men hvad? Forældre selv et Barn (*a*)
Om Haand og Pen jo holder:
At Sønnen bliver til et Skarn,
En Fader selv forvolder.

Naar Børn de gamle seer udi
Et Kort- og Bretspill hænge,
Strax er de Spillemænd deri,
Og slaar paa samme Streng:
Tænk, spiller Pogen, medens hand
Endnu er spæ og liden,
Hvad bedre Tanker skulde mand
Da faae om ham med tiden?

Har Faderen, dend gamle Nar,
Hans Gane vildet viise,
Hvad nydeligt og lekkert var
Fornemmelig at spiise:
Har hand dend unge Smag og Lugt
Vant til at være kræsen,
Og effter Sylte-Tøy, samt Frugt,
Og Vildt at spidse Næsen:

Da, naar dend Glut er otte Aar,
Og nys har feldet Tænder,
Hvis hand ey Lekkerbidsken faaer,
Hand snart af Skindet render,
Sin Faders gamle Kiøkken-Svend
Hand ikke kand forsage,
Om tusind Tugtemestre end
Ham derfra vilde jage.

199

Er *Rutilus (b)* vel Fromheds-Speyl,
Hvoraf hans Søn kand lære,
Med Sindighed en liden Feyl
Og Brøst at overbære?
Betænker hand, at Herrens Been (*c*)
Hos Tiennerens er taget?
At hin og denne Mynt af een
Naturens Malm er slaget?

Hand lærer jo, dend Busemand,
Paa Bøddel-viis at herske,
Hans Hiertens Glæde er, at hand
Et fattigt Skind kand terske:
En Nattergal er ej for ham
Saa sød, som Pryglens Stemme,
Hand bruger *Polyphemi (d)* Kam
Til sine Folk at kiæmme.

--- 200

Da lykkes først hans Tyranni
For ham, naar een og anden
For et uskyldigt Tyveri
Skall brændes udi Panden.
Tænk, naar dend unge hannem seer
Saa haard mod en Misdæder;
Hvad under da, at denne leer,
Naar andre Stympre græder?

Hvo vil en ærlig Mand vel spaa,
Paa *Largæ (e)* Datters Vegne,
At hand ey Hanrey-Horn skall faae? (*f*)
See, om hun skall opregne
Sin Moders Lefle-Brødres Tall,
Da ere de saa mange,
At hun sin Aande drage skall
Vel fyrretive gange.

* *
— 201

Hun selv jo i sin Barndom gik
I Skole hos sin Moder,
Og Munster udaf hende fik
Paa alle Elskous Noder:
Hun saae, hvad hendes Moder skrev,
Hun nu det samme skriver,
Og til Befordring hun sit Brev
Sin Moders Tienner (*g*) giver.

Saa gaar det af Naturen til,
At, som Forældre ere,
Saaledes allersnarist vil
De Unge ogsaa være:
Hvad Sønnen af sin Fader seer,
Som af sin Læremester,
Det da saa meget destomeer
Hos hannem Rødder fester.

Jeg negter ey, Naturen saa
Jo somme Børn omstempler,
At de med Afsky træder paa
Forældrenes Exempler:

*
— 202

Men derimod dend samme Troid,
De samme Udyd-Farver,
Som staar i deres Fædres Skiold,
De Fleeste gjerne arver.

Du da, som Fader est, see til,
Du flyer onde Sæder,
At ey dit Barn, som gjerne vil,
I dine Fodspor træder:
Betænk, at *Catilinæ* (*h*) Art
Dig møder allevegne,
Men at det er i Verden rart
En *Cato* at begegne.

Lad i dit Huus ey dine Smaa
Det mindste see og høre,
Hvorover de forarges maa,
Og lade sig forføre:
Lad Skiøgen ikke have Gang,
Hvor dine Døttre ere,
Lad Drukkenboltens Hore-Sang
Fra dig forbandet være.

*
— 203

Mand allermeest sig bør undsee
Og gaa for Børn tilside, (*i*)
Hvad du begaar, det maa ey de
Tillige see og vide.
Tænk ey, hvad ligger derpaa magt?
Mit Barn er jo umyndigt?
Tag dig saameget meer i agt
At gjøre noget Syndigt.

Thi om du seer din Søn begaa
Med Tiden grove Laster,
Om hand din Ondskab slegter paa,
Ja verre sig formaster;
Hvad Ret og Ære har du da
Imod hans Feyl at mukke?

Og udi Testamentet fra
Hans Arv ham udelukke?

Hvor kand du dristig skiænde paa
Hans Forholds onde Lader?
Hvad Frihed har du til at staa
Paa Frihed som en Fader?

*
– 204

Naar du en Ældre Dievel est,
Og verre til at spøge,
Naar du hos *Doctor* eller Præst
Om din Forstand maa søge?

See, naar en fremmed Herre dig
Besøgelse vil gjøre,
Maa hver i Huuset skynde sig
At feye Gulv og Døre,
At skuure Sølv et blank og klar,
Og Spindeltev nedrive:
En Pidsk du selv i Haanden har
Paa dine Folk at drive.

Saa bange est du, hand skall see
Dit Huus ureent at være,
»Da een af Kokke-Drengene
Alt Støvet kand udbære;
Men at der ligger for dit Barn
I hver en Vraa og Kammer
I haabetall Udyders Skarn,
Derved du dig ey skammer.

Smukt er det, at du har en Søn,
Naar du ham saa vil venne,
At hand sig Tak- og Ære-Løn
Af Landet kand fortienne,
205 At Hand i Kriig og Fred kand staa
Udi sit Herskabs Naade:
Men viid, at sligt beroer paa
Hans Underviisnings Maade.

En Stork med Snog- og Slange-Mad
Opklækker sine Unger,
Med Øgle-Traktement paa Fad
Fordriver deres Hunger:
Naar disse faaer nu Klædning paa,
De strax af deres Reede
Begynder ud paa Jagt at gaa
Og effter Øgler leede.

En Ravn fra Reeden flyer hen
Til Aadselet af Hunden,
Derfra dend kommer hiem igien
Med Stumpen udi Munden;
Naar Ungen selv skall holde sig
Omsider Kost og Kammer,
Sit Maaltid dend da idelig
Ved samme Bord annammer.

En Ørn i Buske-Kratt og Skov
Opsøger Raaér og Harer,
Hvorfra dend med sit feede Rov
Til Reeden siden farer;
206 Knap kommer Ungen for en Dag,
Før dend sin Gaffel laver
Til Hare-Steg, hvorpaa dend Smag

I Vuggen faaet haver.

Centronius, en Bygnings-Nar,
Forskrev fra andre Stæder,
Hvad Marmor dyrebarist var,
Og bygte Herre-Sæder
Snart paa en *Cajetanisk* Pladtz,
Snart *Tibur* og *Præneste*,
Trodtz Lykkens Tempel og Palladtz,
Trodtz *Herculis* det Beste.

Posides (k) Capitolium
Ey gjorde saa til skamme.
Men der *Centronius* en Sum
Nu havde paa det samme
Forødt, dog noget effterlod,
Hans galne Søn det ilde
Forødte alt, som Trodtz imod
Sin Fader bygge vilde.

*
– 207

See, en Sabbatisk Fader jo
Saa sine Børn forleder,
At de, af jødisk Overtro
Til Firmamentet beder, (*l*)
Ja disse holder før, som hiin,
Ey undersked at være
Imellem Kiød af dem og Sviin:
De lader sig omskiære.

Fremdeles vor Romanske Ret
Og Lov u-effterlevet,
De intet holder uden det,
Som *Moses* haver skrevet,
De lærer *Mosen* udenad,
De holder *Mosis* Sæder,
De heller gjør, jeg veed ey hvad
End *Mosen* overtræder.

De ingen tørstig Vandringsmand,
Som kommer dem i møde,
Vil viise Vey til en drik Vand,
Hvis hand er ey en Jøde:

*
– 208

Men Faderen er skyld deri,
Dend gamle Grillenfænger,
Dend Løverdagens Arbeyd-fri
Og løse Lediggænger.

Dog alle disse Laster vil
Jeg lade saa passere,
Thi Børn jo selv har Lyst dertil:
Men undrer intet meere,
End at et Barn ved Hals og Haar
Til Karrigskab skall trekkes,
Og udi sine unge Aar
Til Gierighed opklekkes.

Hvorfor? for denne Lyde sig
Med Dydens Skin forklæder,
I det dend synes tarvelig
Og ærbar udi Sæder:
Ja Pugen roses jo som dend
Der haver lært at spare,

Der bedre sine Midler end
En Drage kand forvare.

Hand (siger dend gemeene Mand)
Sin Fordeel veed at søge,
Sit Gods og Capital kand hand
Og det slags Folk forøge;
209 Men lige got, hvorledes, naar
Hand kun i Arbeyd sidder,
Naar kun hans Mynte-Hammer gaar,
Naar hand kun Penge smidder.

En gierig Fader dem i sær
Lyksalig derfor priiser,
Som haver Penge-Posen kiær;
Thi (siger hand) hvo viiser
Mig nogen ret lyksalig Mand,
Saa længe hand maa trænge?
Ja sine Børn formaner hand
Og til at søge Penge.

Hand udi deres spæde Bryst
De første Elementer
Af Gierighed og Penge-Lyst
I deres Barndom prenter:
I Børne-Verk hand tvinger dem
Til Karrigskab at lære,
Og, naar de kommer længer frem,
Umættelig at være.

Hand sine Folk tilveyer Mad
I Lodder og Qvintiner,
Sit eget Liv og slunkne Rad
Hand selv med Sult forpiiner:
210 De muulne Stykker af hans Brød
Saa dyrebare ere,
At hand ey nender ved sin Død
Dem samtlig at fortære.

Hand til *October* legger hen
Septembers Plukke-Finker,
Saa kaager hand dem op igien;
Ja Plukke-Fisk, som stinker,
Hand i sit Spiise-Kammer med
Sit Segl for Døren giemmer,
Men først hvert Stykke paa sit Sted
At tælle ey forglemmer.

En Betler skulle væmmes, om
Hand kom til Bords med denne.
Men tænk, hvad nytter Midler, som
Mand maa saa snart fortienne?
Er dend ey daarlig? er ey hand
Et Galenskabs Spektakel,
Som for at døe en Herremand,
Vil leve som en Stakel?

Imidlertid naar Sekken fuld
Til Bredden op er proppet,
Da see, jo fleere Tønder Guld
Du deri haver stoppet,
211 Jo fleere du forønsker dig;
Men tvertimod et Øye,
Der aldrig saae saa meget, sig
Men lidet lader nøye.

En Gaard kand ikke da forslaa,

Du skalt jo eye fleere,
Dit Gods og Eyendomme maa
Du endelig formeere:
Din Nabo-Mark dig saa beqvem,
Samt Skov og Træer ere,
At hand til dig maa selge dem,
Om hand med Fred vil være.

Thi vil hand ey, om Natten du
Dit sultne Fæ henjager,
Dend Grøde, som er grøn endnu,
At æde af hans Ager,
Ja Fæet maa ey vende om,
Før Gulvet reent er feyet,
Før hele Sæden ligesom
Med Segel er afmeyet.

Tænk dog, ved saadan syndig Daad
Hvor mangen sig beklager,
Som haver maat med Suk og Graad
Sig skille ved sin Ager!
212 Betænk, hvor du af alle Mand
Med skam maa ilde høre,
Og lade dig om By og Land
Af Folke-Munde føre!

Du svarer vel: Jeg derad leer;
Hvad kand mig Rygtet skade?
Jeg agter ikke ved en Fier,
Om end dend heele Gade
Mig rooste for en ærlig Mand,
Dend stund jeg havde neppe
En haandfuld Jord og Sædeland,
Og intet i min Skieppe.

Men om du eene havde end
Saa mange Ager-Grunde,
Som fordum alle *Romer*-Mænd?
Mon du med dennem kunde
Fra Sorrh og Bekymring, fra
Dend Soote Seng dig kiøbe?
Mon Time-Glasset derfor da
Deslænger skulde løbe?

See, naar Soldaten fordum var
I Kriigen gammel blevet,
Naar hand kom hiem med mange Ar
Paa Skind og Pande skrevet
213 Af *Pyrrhus* eller *Hannibal*,
Og havde vovet Livet,
Blev ham for Saar i sneese-tall
Knap to Dags Pløyning givet.

Det var ham nok; hand af sit Land
Ey større Løn begiærte,
Sig selv paa dette Jordsmaal hand
Samt Børn og Kone næрте:
Hand sine voxne Sønner bød
At grave eller pløye,
Som med en Afftens Gryde Grød
Godvillig lod sig nøye.

Sligt Sædeland kand ey forslaa
Til Hauger nu omstunder,
Hvorover Folkes Hierne saa
Mangfoldig Ondt udgrunder,
Saa at for Penge bliver nu

Dend meeste Part forgivet,
De fleeste Halse brudt i tu
Dend største deel aflivet.

Thi de, som riige være vil
Vil hastig være riige:
En Gierig løber lubsk dertil,
Og lader sig ey sige
214 Af Skam, af Frygt, af Lovens Magt.
Men see engang tilbage,
Og hør, hvad Lærdom der blev sagt
Til Børn i gamle Dage:

I UNGE, LADER EDER MED
VOR LILLE HYTTE NØYE,
OG DETTE RINGE BOLIG-STED!
JA KOMMER, VI VIL PLØYE
FOR VORT FORNØDNE LEVNETS BRØD,
DET LIDER CERES gierne,
Som os for Bog (*m*) HAR GIVET SØD
OG SAFTIG KORN OG KIERNE!

MOD DYDEN INGEN SIG FORSEE!
EY NOGEN SKAMFULD VÆRE
VED BØNDER-SKO I KULD OG SNEE
SAMT LOYEN PELDTZ AT BÆRE!
LAD PURPUR-DRAGTEN HAVE STÆD
PAA UDENLANDSKE STÆDER;
THI ALLE LASTER FØLGER MED
DE FIINE PURPUR-KLÆDER!

*
— 215

Saaledes har de gamle smukt
De unge Børn tiltalet;
Men nu, naar Lyset nys er slukt,
Og Hanen knap har galet,
Da staar en gierig Fader op
Om Vinter-Midnats Tiider
Og Sønnens søvne-tunge Krop
Fra Senge-Lejet sliider.

Hand raaber: op! Tag Pennen fat,
Og sæt dig til at skrive,
Vær vaagen, gjør dit beste, at
Du faaer en Sag at drive,
Studeer ved Lovens Læsning paa
At tienne dig en Skilling;
Hvis ikke det, da søg at naae
En Høvidzmands Bestilling.

Men her skal purred Hoved (*n*) til,
Samt lange Haar i Næsen, (*o*)

**
— 216

Ja brede Skulder-Blade vil (*p*)
Der og til dette Væsen:
Her maa du tienne saa, at, naar
Du haver figtet længe,
Du da en høy *Commando* faaer,
Som giver dygtig Penge.

Men hvis du ey har Lyst til Kriig,
Og frygter for en Finde,
Da, paa det du kand vorde riig,
Og dobbelt Penge vinde,

Agt ikke det for nogen Skam,
Af alle slags at kiøbe,
Og med en Skinder-Bisse-Kram
I Landet at omløbe.

Gevinst er deylig, uanseet
Dend er paa Mødding funden:
Betænk de Ord, som en *Poët*
Dig haver lagt i Munden:
HVEM KRÆVER REGNSKAB AF EN MAND,
HVORFRA HANS MIDLER ERE?
DET ER JO ANDRE NOK, NAAR HAND
DEM IKKE KAND UNDVÆRE?

* 217

Saaledes til at skakre maa
Et Barn sig lade ave,
Før hand kand neppe eene gaa,
Før hand har lært at stave.
Men motte jeg vel spørge dend,
Som vil paa saadan maade
Sin Søn til Penge heller end
Til gode Dyder raade?

Siig mig, du Daare, hvorfor vil
Du haste saa for Tiden?
Din Søn (forsikrer jeg dig til)
Din Mester bliver siden.
Ja i at være Penge-kiær,
Hand rigtig Trodtz dig byder,
Som *Ajax* og *Achilles* hver
Sin Fader udi Dyder.

Forskaan et Barn, naar Udyd ham
Endnu ey har betagen:
Det er jo baade Synd og Skam?
Lad ham faae Skæg paa Hagen,
Saa skalt du see, naar ikkun een
Ham giver noget ringe,
Hvor hand skall svære sig om meen,
Og vidne falsk til Tinge.

218

Gaar nogen velbemidlet Brud
Til hannem ind med Penge,
Hun snart igien et Liig gaar ud,
Hun lever ikke længe:
Hun faaer en Søvne-Dvale-Drik:
Saa veed hand, slige Poster
At samle i et Øyeblik,
Som dig Besværing koster.

Thi der skall ingen Arbeyd til
Det onde at forrette.
Men du maaskee mig svare vil:
Hvad Skyld har jeg i dette?
Naar har jeg vel opladt min Mund
Til ham om slige Lyder?
Jo du har lagt dend første Grund
Til alle hans Udyder.

Thi dend, som raader Børn, at de
Skall have Penge kiære,
Som dem det gyldne *A,B,C*
Saa tilig lader lære,

Som giver dennem Frihed til,
Sin Næste at besviige
Saameget som de kand og vil,
Naar de kun bliver riige:

219

Hand er jo som en Kiøre-Svend,
Der lader Hesten løbe,
Og siden ey kand styre dend,
Uagtet Pidsk og Svøbe.
Saa ihvormegen Frihed du
Den Unge end tilstæder,
Vil hand dog have meer endnu,
Og Skrævet overtræder.

Tænk, naar du siger: Det er Spot,
At hielpe sine Venner,
Dend er en Daare, som gjør Got,
Og dend Betrængte tienner,
Da lærer jo dit Barn af dig
At røve og besviige,
Og uretfærdig Riigdom sig
Ulovlig at tilsniige;

For hvilken (*q*) du dit Liv og Blod
Langt heller skulle give,
End *Decii* (*r*) sig fordum lod

* *
-- 220

For deres Land aflive:
End *Creons* Søn (*s*) for *Tbebe*-Stad
Er Frelse-Offer blevet,
Om det er ellers Sanden hvad
De *Græker* haver skrevet. (*t*)

Saa skall dend Ild og Lue, som
Du selv i Brand har stukket,
Opblusse, sluge, løbe om,
Og aldrig vorde slukket:
Ja selv du ikke bliver fri,
Din Løve-Unge slæber
Dig bort omsider, og udi
Sin Røver-Kuule dræber.

En Stjerne-Kiger spørger hand,
Hvor snart din Død vil komme?
Men ey for Længsel bie kand,
Til Stevne-Dag er omme:
Din Puls for seen og langsom slaar,
Du hindrer ham forlænge;

* *
-- 221

Hand derfor dig af Dage faaer,
Saa kand hand arve Penge.

Men vilt du leve Aaret om,
Da maa du Lægen bede
Dig *Mithridatis* Lægedom (*u*)
Imod Forgifft berede.
En Fader og en Konge maa
Af dette Pulver tage,
Før hand til Bords kand sikker gaa,
Og nogen Smule smage.

Imidlertid om nogen vil

Et Lyst-Spektakel skue,
Trodtz noget artigt Gøgler-Spill,
Trodtz nogen Jule-Stue;
Da veed jeg ingen Ting, som meer
Kand kildre Sind og Øye,
End naar mand *Gierighed* beseer
I ald sin Sværm og Møye.

* 222

Betragter mand en Gierig i
Sit Livs og Riigdoms Fare,
Naar hand i *Castors* Sacristi (v)
Sin Kiiste vil forvare,
Heldst effterat en Tyv og Skielm
Sig nylig haver voved
I Kirken *Martis* egen Hielm (x)
At stæle af hans Hoved:

Da maa mand jo med rette lee
Ad denne Nars Handtering,
Da er det jo en lyst at sec
Dend Puge-Pikelhering.
See, om en Line-Dandszer saa
Pudseerlig sig vel svinger,
Som dend, der af dend eene paa
Dend anden Bølge springer;

Der udaf Penge-Gierighed
Og for Gevinst at nyde,
Maa altid hoppe op og ned,
Og Væirets Pibe lyde,

** 223

Der til og fra *Corycium*
Samt Øen *Creta* farer,
At lade der sit Skiberum
Med Viin og Krydder-Varer.

En Line-Dantzer springer jo
For bare Mad og Klæder:
En Gierig gjør sig meer Uro;
See, Havet alle Stæder
Af Bølge-Vogne vrimler fuld,
Som tusindfold Talenter,
Samt Herre-Gaarde, Sølv og Guld
Tilbage hannem henter.

De fleeste ere nu til Søes,
Og Havets Fuurer pløyer:
Det gaar kun paa Gevinsten løs,
Og hver sig did forføyer,
Hvor hand sig Fordeel vente kand,
Hand indtil Verdens Ende
Forbi *Gibraltars* Vestervand
Sin Søe-Hest lader rende;

Ret som hand havde faaet fuld
Værdis for sin Umage,
Naar hand kand komme hiem med Guld
I Tønder-Tall tilbage,
224 Naar hand en kostbar Krambo i
Sit Skib kand have inde,
Og veed, hvad Dyr der er udi
Det store Hav at finde.

Enhver er gal paa sin Maneer.
Dend eene sig indbilder,
At hand de tre Gudinder seer,
Som Sind og Sandtz forvilder:
Den anden meener, naar en Tyr
Af slag for Panden Vraaler,
At *Ithacus* af samme Dyr
Samt *Agamemnon* skraaler. (y)

Men dend, som fylder Skib med Kram,
For Midler sig at sanke,
Saa at der kun imellem ham
Og Døden er en Planke:
Dend er jo en afsindig Mand,
Den trænger jo til Ave,
En Daarekiste hans Forstand
Fornøden kunde have.

*
- 225

Hand raaber, naar hand er til Søes,
Dend Korn- og Peber-Kræmmer,
At Skib og Tov skall gives Løs,
Skiønt Storm og Torden klemmer;
Hand siger: Dette sorte Tag
Af Skyer os ey rører,
Dend heede Aarets Sommer-Dag
Jo Lynild med sig fører.

Hvad skeer? En Storm dend samme Nat
Hans Reyse forulykker,
I Tov og Takkel griber fat,
Og slaar hans Skib i Stykker:
Hand plumper i det dybe Vand
Omsider, og som Hunden
Hand kommer svømmendes til Land
Med Pungen udi Munden.

See, saa maa hand, som sig ey lod
Med heele Verden nøye,
Opvarme sit forfrøsne Blod
Med Betler-Palt og Trøye;
Hand til en liden Smule Brød
Maa lære da at trænge,
Og bede i sin store Nød
Om lit til Reyse-Penge.

226

Saa vogtes det kun med Fortred,
Som samlet er med Fare.
Dend Riige har besværligt ved
Sin Riigdom at bevare.
En *Licinus* sin dyre Skat
Paa alle Husets Sider
For Ild og Tyve har besat
Med Vagt om Natte-Tider.

Men en *Diogenes* ey tør
For nogen Fare grue.
En Tyv ham ingen Skade gjør,
Ey heller Ild og Lue;
Hvor slet mand end hans lille Boel
Dend eene Dag tillaver,
I Morgen dend en anden Kiol
Igien paa Kroppen haver.

Der *Alexander* saae ham saa
Fornøyet i sin Hytte,
Hand ufeilbarlig tænkte paa,
At hiin ey skulde bytte
Med ham, som heele Verden lod
Sig angelegen være,
Som motte vove Liv og Blod
For hver Bedriff og Ære.

227

Hvor Viisdom er, der er og hver
Af Guderne tillige,
En falsk Gudinde lykken der
Ey noget har at sige.
Men du maaskee mig spørge vil:
Hvormeget mand har nødig?
Hvad Midler mand behøver til
At have overflødig?

Jeg svarer dig for mig, at, naar
Jeg Klæden har og Føden,
Jeg intet meere da attraaer,
Jeg intet har fornøden;
Mit Legem jeg med Hauge-Græs
Som *Epicurus* mætter,
Som en fornøyet *Socrates*
Mit Kiøkken jeg indretter.

Naturen og Philosophie
Dig dette viiser begge.

*
– 228

Men jeg maaskee et Tyranni
Dig synes at paalægge;
Velan, om du dig effter mig
Vil rette nogenlunde,
En Ridders Capital (z) jeg dig
Da gierne vil forunde.

Og dersom dend kand ey forslaa,
Om du endda fortryder,
At jeg til Nødtørfft dig for faa
Og ringe Midler byder,
Velan, jeg legger dobbelt til,
At jeg dig kand fornøye,
Ja jeg til trende-dobbelt vil
Endnu din Sum forhøye.

Men er det ikke nok endda,
Hvad vil da *Xerxis* Riige,
Samt *Croesi* Rente-Kammer, ja
Narcissi Riigdom sige,
Dend Keyser *Claudius* tillod
At gjøre hvad hand vilde,
Ja Keyserindens eget Blod
Endogsaa at forspilde?